PROPELLERBLADET

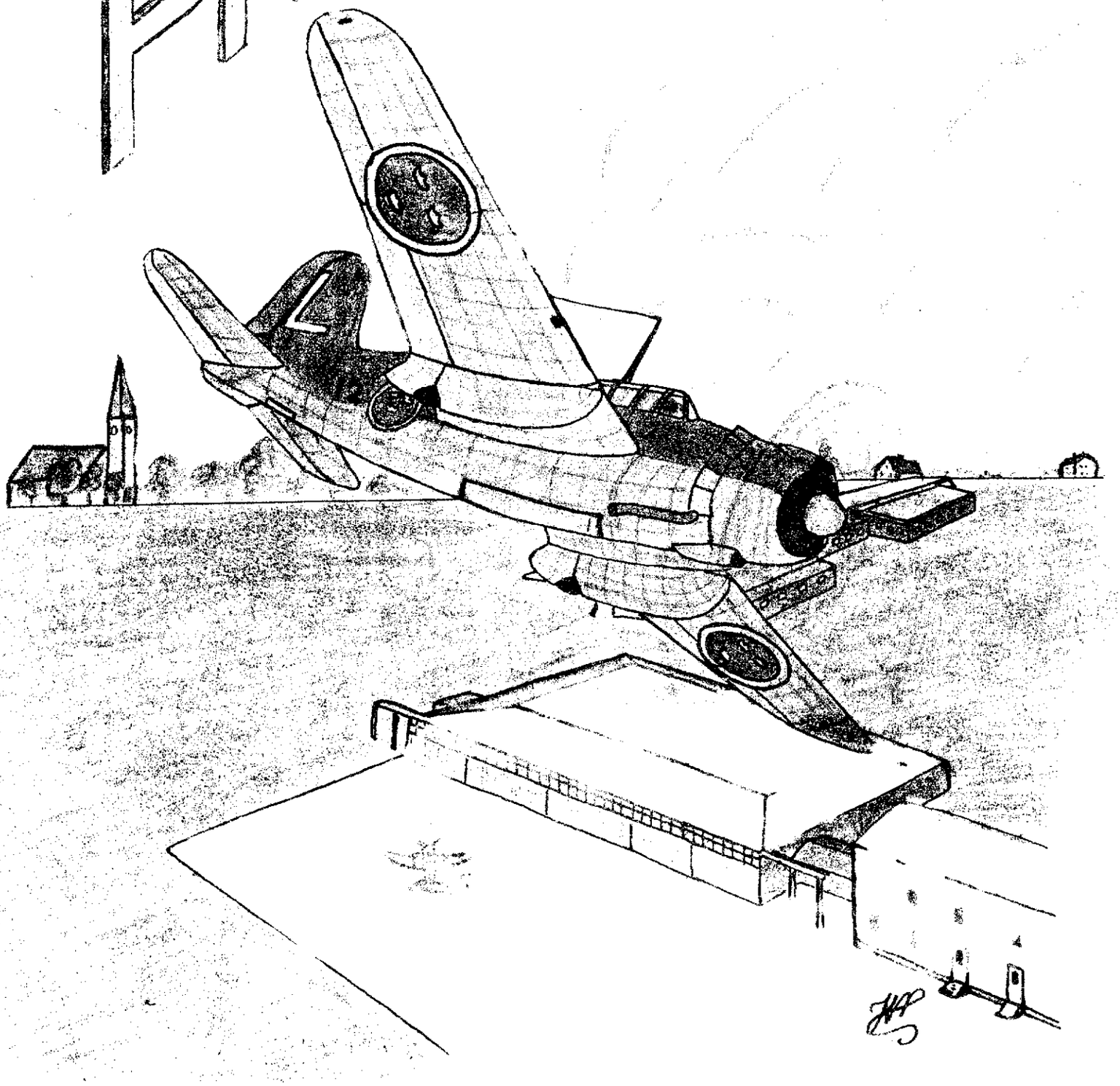

PROPELLERBLADET

FLYGFÖRVALTNINGENS LÄRLINGSKOLAS ELEVTIDNING.

Utkommer en gång i kvartalet.

REDAKTION:

REDAKTÖR:	**Harald Carlsson.**
Ansv. UTGIVARE:	**Sigvard Hansson.**
BITR. UTGIVARE:	**Ture Sandberg.**
MEDARBETARE:	**Karl G. Hagman.**
ILLUSTRATÖRER:	**Karl A. Pantzar och Sven Östlund.**

Dessutom medverka ett antal av de övriga skoleleverna med bidrag i olika former.

I SPARNINGSTIDER

som dessa

gäller det att hålla hårt om

Men att Köpa **PROPELLERBLADET**
är dock alltid väl använda pengar!
Därför: De som ännu ej Köpt tidningen:

GÅ EJ MISTE OM VÅR NUMRET!

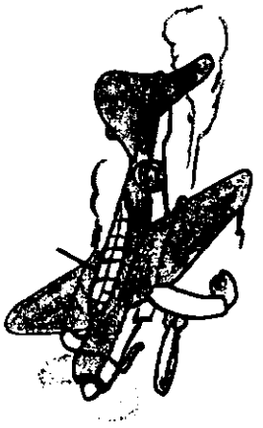

B17 A-C

Då kriget började komma inpå våra knutar
satte svenska konstruktörer till alla klutar
och ritade och knåpade; till sist var den färdig
störtbombaren B:17, svenska flygvapnet fullt värdig.

Denna kärra har nu flugits över hela Sveriges land
inte bara såsom bombare; på spaningsfärd ibland.
Hjulställen kunna bytas mot flottörer eller skidor
och detta, som ju självklart är, har sina goda sidor
i detta långa land med sitt omväxlande klimat
och som i norra delen sällan brukar vara bart.
Kärran har tre "sprutor"; två fasta och en rörlig
så för en fiende är den nog inte så medgörlig.
Då stället fällts in, är ej farten så dum
även om den flyger med ett välfyllt bombrum.
Där B:17 kastat ut några utav sina ägg
finns det nog ej nå't kvar utav tak eller vägg.
Men vi få hoppas att för alltid kriget nu är slut
så att till fredligt värv vi kunna flygplan skicka ut.

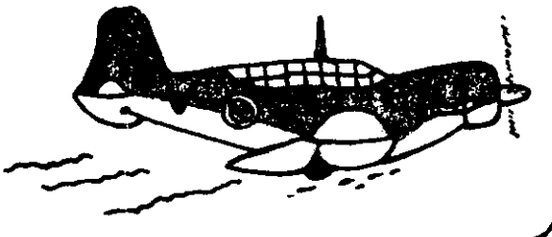

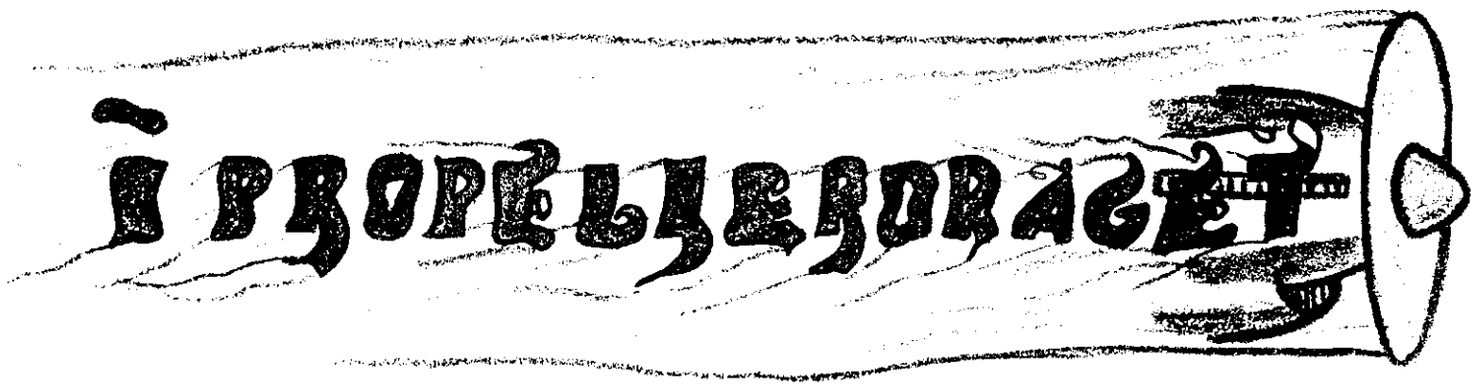

TILL LÄSEKRETSEN.

Vi be härmed få presentera vårnumret av PROPELLERBLADET.

Det är nu ung. ett år sedan förra numret utkom, vilket var ett julnummer. Det på sid. 2 stående "Utkommer en gång i kvartalet", är därför i detta fall en aning missvisande.

Ursprungligen var det meningen, att tidningen skulle utkomma i denna takt, men då det är förenat med stora svårigheter att samla in material i tillräcklig mängd på denna tid och att sedan omsätta detta i tidningsform, har följden blivit den, att tidningen utkommit mera sporadiskt.

Om den ärade läsekretsen därför ville hava överseende med detta och i stället tyda allt till det bästa, vore vi mycket tacksamma.

Vi kunna ju komma överens om att vi tyda det sålunda att "utkommer en gång i kvartalet" avser ett visst kvartal bara. År 1947 blev det alltså det första kvartalet....!

PROPELLERBLADET går dock, som synes, stadigt framåt, vilket bl.a. märkes på den synnerligen digra volymen i förhållande till tidigare nummer. Med detta nummer följer även en bilaga, som på ett intressant sätt åskådliggör reaktionsdriftens principer i lättsmält form. Den är författad av FFL:s förre föreståndare; civiling. SVEN NYLINDER, numera anställd vid STAL i Finspong.

Vi bedja därför till honom få framföra vårt hjärtliga tack för det intresse, som han därmed visat för sina forna elever.

Till sist hoppas vi, att detta nummer skall köpas och läsas i minst lika stor utsträckning som de tidigare numren, och att ingen går och känner sig allt för hårt "träffad" av något i innehållet, ty detta är ju inte meningen. Tvärtom, skratta och var glad åt det hela i den mån det nu är möjligen något att skratta åt.

Och ha Ni några trevliga förslag att komma med, så framför dem till oss och vi skola genast, i den mån vi kunna, söka omsätta dessa i ord och bild för ett kommande nummer av PROPELLERBLADET.

REDAKTIONEN

•AKTUELLA NYHETER•

Säregen trafikolycka i Baggetomta.

En mycket säregen trafikoycka inträffade under gårdagen i Baggetomta landskommun, varvid en i det närmaste fabriksny motorcykel av typ Harley Davidson totalhavererade.

Hur olyckan tillgått är ännu ej till fullo utrett, enär vittne saknas till densamma.

Den vid detta laget ganska kände detektiven Cherlok Pettersson-Holmes anlände sent i går kväll till olycksplatsen tillsammans med poliskommissarie E.Jönzon.

De gjorda undersökningarna hava givit gott resultat och den förstnämnde tror sig nu med hjälp av vissa detaljer och beräkningar kunna rekonstruera händelseförloppet på följande sätt:

En ny, specialbyggd automobil av delvis ny konstruktion bl.a. försedd med motor avsedd för atomdrift, hade inköpts från Amerika av en direktör på platsen.

Dennes privatchaufför var nu sysselsatt med vissa prov av vagnen för att söka göra sig förtrogen med densamma.

Han utvalde därför en längre raksträcka på stora landsvägen mellan Baggetomta korsväg och Husbyfjöl, där han lät den stora vagnen susa fram och tillbaka några gånger med en hastighet, som knappast torde ha varit lämpad för våra landsvägar.

Baggetomtas nitiske fjärdingsman, herr Mauritz Snutberg, vilken var ute på sin ordinarie inspektionsrond i trakten upptäckte tilltaget, varför han vigt som en hankatt kastade sig upp på sin motorcykel och upptog jakten efter den bortilande bilen, strax efter att denna nyss vänt.

Fjärdingsman Snutberg pressade sitt fordon till det yttersta och slutligen pendlade dess nål på hastighetsmätaren mellan 140 och 150 km/t.

Till sin stora tillfredsställelse konstaterade han nu att avståndet succesivt minskades mellan honom och bilen.

Slutligen lyckades det honom att för ett ögonblick köra upp jämsides med bilen varvid han, den höga farten till trots och utan tanke på egen säkerhet, sträckte upp högra handen till stopptecken, samtidigt som han försökte överrösta motorbullret med sin mäktiga tordönsstämma med ett: "I lagens mamn: STANNA! ! "

Då chauffören sneglade åt sidan och varsebleV det vilt uppspärrade gapet samt vem ägaren till detta var, fick denne en sådan chock att han helt blev bringad ur fattningen.för någon sekund.

Hans första impuls var att trampa ned fotbromsen i botten, vilket han också gjorde . . . . trodde han!

I stället råkade han trampa ned regulatorpedalen till atomtillförseln för fullt.

DET VAR DÅ DET HÄNDE.

Den stora vagnen gjorde ett våldsamt ryck och accelererade genast upp i en våldsam fart. Fjärdingsmannen tycktes härvid ha uppfattat det hela som om hans motorcykel stannat, varför han lugnt klev av för att undersöka fallet.

Han var född 1904.

Sjöförklaring.

Vid Göta Nävrätt hölls i går sjöförklaring med anledning av ångdrivna motorgaleasen "Slavunks av Hörbytrånga" förlisning i Östersjön, den 3 april i år, fem distansminuter syd-sydväst Stora Grytlapparna.

Det framgick bl.a. under förhören vissa antydningar om att en stor del av besättningen skulle ha varit påverkad av destillerade drycker då olyckan skedde.

Skepparen, herr Walter Knaab, nekade frenetiskt till något dyligt till att börja med, men

föll till föga då två vittnen framkallades, vilka intygade, att då de, som första utomstående bordade haveristen med sin fiskebåt, funno de skeppare Knaab liggande framstupa på däcket på alla fyra under det han försökte nysta upp däcksplankorna på en trådrulle, som han höll i handen.

Mere i kabyssen satt kocken och sov i en stor stekgryta, halvfull med gula ärtor, under det att en annan ung besättningsman höll på att kasta till måls med en stor slidkniv av typ Mora mot bakdelen på städerskan, vilken höll på att sopa.

Nere i maskinrummet rådde också en obeskrivlig oreda framhöllo vittnena. Sålunda hade man sprängkört maskineriet så länge, att ångpannan kokat torr och spruckit.

Med anledning av detta har en anklagelserapport på tjugosex sidor och elva rader skrivits med angående av händelseförloppet.

Slutet på rapporten lyder som följer: ...."Olyckan torde i alla avseenden ha förorsakats tack vare besättningens ansvarslösa uppträdande vid olyckstillfället.

Största anledningen till haveriet torde ha varit att maskineriet sattes ur funktion, varvid fartyget, i likhet med besättningen, blev helt redlöst.

Att maskineriet slutligen stoppade som det gjorde, synes ha berott på att maskinisten var full och ångpannan tom, i stället för att det borde ha varit tvärt om."

Fotbollsmatch med poänger.

(2 poäng.)

En fotbollsmatch spelades under förliden vecka mellan Delsbo I.F. och ett lag från grannsocknen.

Matchen förlöpte ovanligt lugnt, om man bortser från ett intermezzo, som inträffade strax före slutet av sista halvlek.

En boll, som hamnade utanför planen bakom Delsbos mål, sparkades av en person bland publiken in i detta genom ett hål i nätet.

Domaren blåste emellertid mål för detta, till publikens och hemmalagets stora missnöje. En stor del av åskådarna rusade därför ut på planen för att söka få "tala" vid domaren.

Bortalaget tog emellrtid parti för denne, varvid av allt att döma en del tråkiga missförstånd uppstodo mellan de båda parterna.

Ett stort rök- & dammoln utbredde sig strax kring platsen, varför det syntes svårt att få någon egentlig uppfattning om vad som försigick.

Då röken så småningom skingrats, kunde man i de tillskyndande ambulanserna plocka upp inte mindre än 26 mer eller mindre sönderslagna personer vilka voro i behov av vård.

Bland detta antal skadade befann sig hela det gästande laget, så när som på målvakten. Denne hade nämligen varit omtänksam nog att låsa in sig på en bekvämlighetsinrättning i närheten, medan kalabaliken pågick.

Av domaren har man, trots ivrigt sökande, ej kunnat finna ett spår. Man befarar därför att han i likhet med en viss länsman för några år sedan, helt enkel "kommit bort".

Endast pipan och en del av hans ena sko har kunnat anträffas.

Matchen var en vänskapsmatch.

Eldig Statistik.

Enligt brandförsäkringsbolaget "Futtapå:s" statistik över inträffade eldsvådor under det gångna året, konstaterades det att en skrämmande stor del av dessa voro anlagda av barn som åstadkommits på grund av rent oförstånd eller slarv.

För att i största möjliga utsträckning söka förebygga sådana olyckor har bolaget givit ut en broschyr, i vilken det uppmanar föräldrarna att från början inpränta i barnen hur farligt det är att leka med elden.

Årets första snö ställde till med en del trafikolyckor här och var i vår stad. Det var dock mest cyklister och fotgängare, som blevo lidande av halkan, vilken på sina ställen var rätt märkvar.

En cyklist råkade, då han körde över en poliskonstapel, sladda och välte, varvid han åtdrog sig en del smärre blessyrer och råkade svälja det undre garnityret av löständerna.

På ett annat ställe var det en gammal brevbärare, som snubblade över sin väska och slog i gatan. Efter att ha erhållit en stadig konjak av en tillskyndande polis, kvicknade han dock snart till med den saliga känslan att ha stupat på sin post.

SAAB-J:21R snabbare än man beräknat!

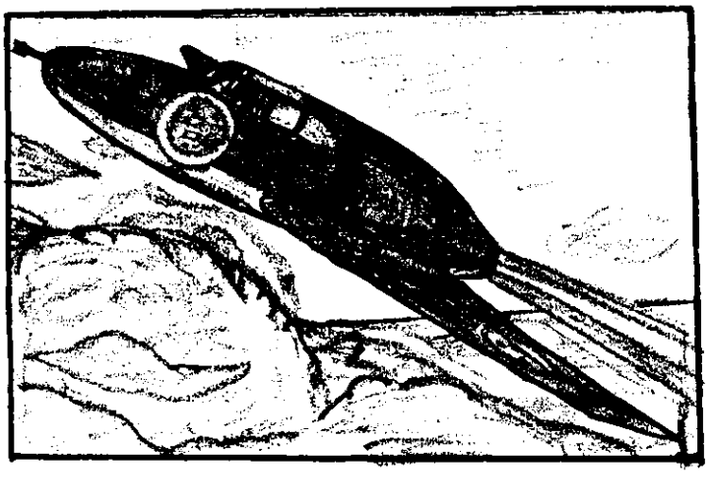

21:an i sin nya utformning.

DEN SENASTE VERSIONEN AV SAAB:S STOLTA SKAPELSE J:21, NÄMLIGEN DEN REAKTIONSDRIVNA J:21R, HAR I DAGARNA PROVFLUGITS MED, MINST SAGT, SENSATIONELLT RESULTAT.

JUST DÅ FLYGPLANET PASSERADE DEN KRITISKA HASTIGHET SOM UTGÖRES AV LJUDHASTIGHETENS UNDRE GRÄNS, DÄR DEN S.K. KOMPRESSIBILITETEN BÖRJAR GÖRA SIG GÄLLANDE, I DET LUFTEN PACKAR SIG SAMMAN SOM STORA KLISÄCKAR FRAMFÖR FLYGPLANETS VINGPROFIL, SLETOS BÅDA KROPPSBOMMARNA MED STJÄRTPARTIET BORT.

VI LÅTA HÄR SAAB:S NYE PROVFLYGARE, VICEKORPRAL BRYNOLF JOHANSSON-MILLERS BERÄTTA OM HÄNDELSEFÖRLOPPET.

"Jag blev mycket glad, fast dock en aning betänksam, då det meddelades mig, att jag skulle bli den, som först skulle få flyga den nya reaktionsdrivna 21:an.

Detta skulle ske på morgonen den 31 november och först kvällen innan fick jag meddelandet.

Jag gick hem och rakade och tvättade mig som vanligt, varefter jag ställde stegen till mitt ordinarie rakställe här i staden, nämligen "Druvan".

Efter några timmars vistelse där beslöt jag mig för att gå hem och efter diverse krokar och omvägar hittade jag ett hus, som passade till min portnyckel, varför jag förstod att jag var hemma.

Jag gick till sängs redan klockan ett enär jag ansåg, att man bör vara vid god vigör, då man skall provflyga ett flygplan morgonen därpå.

Efter inmundigande av 8 st. sömntabletter och två bromyl, somnade jag som en stock. Sömn är som bekant bland det viktigaste för en provflygare.

Det med stor spänning emotsedda ögonblicket randades så småningom, och starten gick precis kl. 9,15. Som alla reaktionsdrivna maskiner hade även 21:an svårt att accelerera i starten.

Det var med knapp nöd jag fick upp henne från fältet. Jag blev tvungen att passera under en kraftledning på 30.000 volt, enär det var omöjligt att få kärran över.

Säga vad man säga vill, men i det ögonblicket som jag passerade mellan ledningsstolparna låg det faktiskt liksom litet spänning i luften.

Strax efteråt började emellertid farten öka våldsamt och då jag tog åt mig spaken bar det iväg, så att överläppen höll på att byta plats med underläppen, till följd av den snabba accelerationen.

Hastighetsmätaren for iväg som en klocka där man tagit bort balanshjulet. Hela maskinen började nu att skaka våldsamt, och dånet från aggregatet dog bort mer och mer.

Den nye provflygaren Brynolf Johansson – Millers.

Jag skulle just anmäla mina iakttagelser i strupmikrofonen, då jag upptäckte, att jag ej kunde få fram ett ljud. En hemsk känsla grep mig. Hade jag blivit dövstum?

Jag drog av gasen igen för att om möjligt snarast gå ned och landa. Just då kändes en våldsam stöt i planet. Samtidigt upptäckte jag att jag satt och skrek så att det slog lock för mina egna öron.

Jag skruvade bort locket, endast med påföljd att det slog ett nytt. Då förstod jag med ens sammanhanget. Jag hade passerat ljudhastigheten igen på nedåtgående och det var då som jag återfick mina fulla sinnen.

På nytt beslöt jag mig därför att uppnå de farter, som ingen mänsklig varelse dittills hade

varit uppe i, varför jag drog på för fullt.

Samma fenomen som förut gjorde sig gällande, men jag lät mig denna gång ej avskräckas.

Allting syntes gå efter beräkning, då plötsligt en våldsam stöt skakade hela flygplanet.

Jag slöt ögonen och väntade på det oundvikliga, som nog inte var långt borta. Då jag öppnade ögonen fick jag uppleva mitt livs ojämförligt största sensation som provflygare.

Farten hade gått upp till någonting så oerhört att nätter och dagar flögo förbi som svarta och vita toalettpapper.

Någonting liknande hade jag aldrig upplevat. Hastighetsmätarens glas putade ut som ett punkterat påskägg. Aneroiden hade tydligen spruckit och luften till följd av friktionen genom ledningarna blivit så varm, att plexiglasskivan nu höll på att smälta.

Då jag av en händelse kastade ett öga ut genom kabinfönstret höll jag ånyo på att få en chock. Av stjärtbommarna fanns ingenting kvar. Endast några fragment av sönderfläkt plåt visade var de suttit fästade vid vingarna.

Det var således detta, som var upphovet till den väldiga fartökningen, föregången av den våldsamma stöten, som jag trodde skulle bryta sönder flygplanet.

Jag förstod mycket väl att ett flygplan måste öka betydligt i hastighet om det, med bibehållandet av stabiliteten, kunde befrias från stjärtpartiet, enär det s.k. inducerade motståndet då skulle nedbringas till ett minimum, men att det skulle gå undan så här hade jag ej kunnat drömma om.

Ett flygplan av gängse typ, skulle ha blivit manöveroduglig och störtat genast i ett sådant här läge, men tack vare att 21:an har så kraftig pilform på vingarna behöll maskinen sitt jämviktsläge rätt skapligt.

Jag vågade knappast röra på styrspaken, då jag befarade, att jag med skevrodren skulle bringa maskinen ur jämviktsläge på ett eller annat sätt.

Jag drog i alla fall av gasreglaget till tomgång för att se, vad som skulle hända. Efter en stund, som jag tyckte föreföll att vara en evighet, gick maskinen under gränsen för ljudhastigheten igen och allt tycktes bliva något så när normalt.

Luftens brus var ej lika kraftigt som förut, beroende på att stjärten slitits bort. Styrspaken kändes glapp och lös i den fram- och återgående rörelsen till följd av, att det ej fanns några roder, som höllo emot längre.

Jag prövade mig försiktigt fram och fann att vingklaffarna fungerade ganska bra som höjdroder, om man använde dem med förstånd. Maskinen var nämligen i sitt nuvarande tillstånd oerhört känslig för roderutslag i loopingplanet på grund av sin ringa längd.

Efter en stunds experimenterande fick jag den att uppföra sig tämligen skapligt, varför jag beslöt mig för att taga risken att flyga hem igen och försöka landa.

Orienteringen hade jag ej kunnat ägna en tanke under flygningen och det hade nog blivit nästan omöjligt att komma till rätta igen, om inte min stora omtänksamhet innan starten hade räddat mig.

Förutom nödvändiga kartor m.m. hade jag även tagit min jordglob med mig, vilken i vanliga fall har sin plats på mitt skrivbord där hemma. En inre röst hade sagt mig att göra detta för att förebygga alla eventualiteter.

Med hjälp av jordgloben var det ej någon svårighet att finna vår kontinent, varefter jag så småningom övergick till kartorna.

Snart närmade jag mig välkända trakter igen och susade till sist fram över den gamla kära Östgötaslätten.

Under landningsvarvet passerade jag bl.a. Slaka kyrka på en knapp vingbredds avstånd. Jag kunde tydligt urskilja klockarens vettskrämda ansikte i en av torngluggarna då jag svepte förbi med ett avgrundsvrål.

Gubben tycktes få höggradig skrämselhicka, allt under det att tuggbussen gjorde en "ground loop" i munnen på honom och försvann ned i magen.

Landningen höll på att gå åt pipan, enär landningshastigheten var synnerligen hög, ty vingklaffarna hade ju övertagit höjdrodrets roll.

Telefonstolparna vid sidan av fältet svepte förbi så att de tycktes sitta lika tätt som planket kring Folkungavallen. Trots att jag så gott som genast slog till hjulbromsarna för fullt, höll jag på att köra in i en mindre byggnad, försedd med ett hjärta på dörren, tillhörig en bondgård, som låg strax utanför fältgränsen.

Som tur var, är dock den nya 21:an även försedd med hydraulisk skevroderbroms, varför jag slog till även denna och lyckades stanna i tid.

I samma ögonblick flög den hjärtförsedda dörren upp och ut rusade en gammal bonde med byxorna i ena handen och livremmen i den andra.

Han styrde kosan som en raket in till en handelsbod i närheten och ringde direkt till polisen, varvid han med darrande stämma bad dem komma till platsen och taga fast en, som han uttryckte sig: "flygplanchaufför söm begått hemfridsbrott emot maj."

Jag har sällan skådat sådana ansiktsuttryck som på dem som först kommo till platsen och fingo se maskinen i sitt nya skick.

En av "mekarna" som varit med om att starta höll på att tappa hakan av förvåning, för att nu inte tala om en synnerligen fetlagd "verkare", som höll på att tappa samtliga sina.

Efter div. provningar och förbättringar har det nu befunnits att maskinen är ojämförligt bäst utan stjärt varför det från Flygförvaltningen utkommit en teknisk order på att i fortsättningen J:21 R skall byggas utan sådan.

Samtidigt påstås det, att planet skall få en helt ny beteckning, nämligen J 29 ts. Detta lär dock ännu ej vara fullt fastställt. Vad tillägget ts skulle betyda har inte uppgivits från vederbörligt håll, men förmodligen skall detta beteckna "tji stjärt".

Gallupundersökning vid Flygförmultningens Lärlingsskola gav intressant resultat.

Vid en gallupundersökning som gjordes för en tid sedan vid Flygförmultningens Lärlingsskola, sökte man utröna, huruvida eleverna tänkte kvarstanna i flygvapnets tjänst efter avslutad lärtid eller söka sig över till civilflyget och den övriga arbetsmarknaden.

Undersökningen berörde c:a ett hundratal elever, och det därvid framkomna materialet var synnerligen intressant att studera.

En stor del hade glädjande nog, beslutat sig för att stanna kvar på den bana de valt.

En mindre del tänkte övergå till civilflyget och samliga till annan verksamhet. Det var här som de mera omväxlande och med en viss humor besläktade framtidsplanerna kommo i dagen.

Sålunda fanns där en förhoppningsfull ung man, som hade beslutat ställa sin energi och sitt kunnande till förfogande vid Dunderhyttans Hyvel- & Kutterspånsfabrik A/B, en av landets största anläggningar för tillverkning av hemslöjdsartiklar såsom syskrin och snusdosor av näver m.m.

En annan omtalade, att han tillsammans med sin yngre broder "därhemma" skulle sätta upp "eget" i form av en mindre flygverkstad, som till att börja med i huvudsak skulle sysselsätta sig med reparationer och översyner av lättare flygplan, företrädesvis glidflygplan av typ Anfänger o SG - 38.

Då nödiga erfarenheter samlats från dessa konstruktioner skulle de övergå till mera komplicerade maskiner såsom Cub, Moth och Klemm m.m.

Här, omtalade han vidare, skulle han vid felsökning få god nytta av de erfarenheter han samlat vid tillverkning av en mängd modellmotorer o. dyl. vilka likaledes hade den tråkiga egenskapen att de aldrig ville gå.

Vidare fanns det en annan ung man, som beslutat sig för att kvarstanna vid "vapnet" tills det den i kontraktet utlovade gratifikationen i form av klingande valuta utgick. Därefter skulle han övergå till ett arbete vid Hävlasjöns Fiskmjölsfabrik, där han enligt löfte skulle erhålla en förmånlig plats på den mekaniska avdelningen och där övertaga befattningen som chef för svarvaren.

Sedan var där en annan ung man, som med en tordönstämma, vilken höll på att skrämma slag på P-B:s utsände, förklarade att han efter skolans slut skulle åka "over there" till det stora framtidslandet i väster, där en avlägsen släkting till hans yngsta systers kusin ägde en stor fabrik för tillverkning av bysthållare och korsetter m.m.

Han skulle där få en välavlönad plats på experiment- och provavdelningen, där nya typer utprovas på en stab av levande modeller som stå till avdelningens förfogande! !

Fabriken skulle vara belägen i den mest svenskbefolkade delen av, som han sade: "Miapolis i Mi-skjortha". Han hade ungdomens vanliga ljusa syn på saken och fortsatte med hänförelse i rösten: "Å där ska' ja' fasicken i mej tälja skär mä gullknivar, om så ingen annan gjort 'et."

För att i möjligaste mån gardera sig mot den rådande språkförbistringen och de svårigheter som detta innebär, då man kommer över till ett främmande land läser han sedan en tid tillbaka den s.k. Thulokursen i engelska.

Ett annat exempel var en blivande motormontör för vilken också "stugan hade blivit för trång" och som likaledes ville komma ut i den stora, vida världen för att, som han sade: "få höra fågelsången".

Han var speciellt intresserad av de ortientaliska folkslagen och deras levnadsvanor. Framför allt då beteltuggandet och haremslivet, vilket gjort ett djupt och outplånligt intryck på honom.

Då det nu blir allt mera vanligt att scheikerna och maharadjorna litet var stans utikring accepterat den framträngande civilisationen så pass mycket, att de övergått från stall- till hangarbygge i stället, för att där lämna plats för sina lyxåk till sportflygplan, som de försett sig med, hoppas nu den unge motormontören, att han där skall komma över ett arbete i branschen på detta sätt.

"Dett om något", slutade han, "skulle väl bliva att förena nytta med nöje".

Linköpingsbo gick bärsärkagång i Västerås.

"E F T E R B A L E N ....."

En i alla avseenden dråplig historia rullades igår upp inför Linköpings rådhusrätt, i det att en i polisens annaler vid detta laget rätt välkänd person, stod till svars för att ha förorsakat ett skandalartat uppträde på en damtillställning, då han för en tid sedan gästade Västerås.

Han hade av allt att döma blivit en aning berusad av alla unga och vackra qvinns, som rörde sig runt kring honom och kunde tydligen inte tygla sin vilda iver med att få "komma till tals" med dem, och då han till sist även visade tecken på att vilja övergå till regelrätta handgripligheter, sågo sig ordningsvakterna inte någon annan råd, än att avstyra det hela medelst utkastning av personen i fråga. Då lagens hantlangare närmade sig honom i och för utförande av detta sitt behjärtansvärda företag, visade det sig dock att ynglingen i fråga var föga road av det hela.

Han gav upp ett mullrande skratt, varefter han fläkte isär skjortan och blottade sitt bröst så lurvigt att det, enligt vittnens utsago, gjorde skäl för sina modiga 6 yllepoäng. Det stärkte också i viss mån deras åsikt beträffande människans härstamning, vilket här inte var något att taga miste på.

En vild brottning uppstod, varvid mannens hängslen av plastic á 6:75 sletos av som segelgarnstrådar, varvid benkläderna till följd av den s.k. rammellagen föllo till golvet. Medelst ett s.k. tågrepp, vilket inom parentes sagt består i fastlåsandet av motståndarens ena fot, varefter ett kraftigt tag anbringas och man biter denne av all kraft i stortån tills han ger sig, lyckades till sist en av ordningsvakterna få bukt med våldsverkaren. Med gemensamma krafter släpades han sedan till dörren, varefter man också till sist lyckades kasta ned honom för den 5 meter höga trappan.

Han var hela tiden fullkomligt desperat och under luftfärden fäktade han vilt med armar och ben, allt under det han vrålade för full hals: "Jag har termik, jag har termik. Körs va' de' går un'nan."

Då man sedan kastade ned kläderna till honom, slet han till sig sina förlorade benkläder, vilka han stack armarna i och sedan trädde över huvudet. Därefter bar det iväg i fyrsprång genom stadens gator där han höll på att skrämma slag på några sena nattvandrare, som trodde det rörde sig om ett spöke. Härunder passade en pressfotograf på hemväg från en intervju med en nattvakt, att knäppa en plåt av mannen, då denne passerade.

En patrullerande poliskonstapel lät sig dock ej avskräckas utan högg honom i skjortan, varefter det bar iväg till lugnare tillflyktsort.

Domen avkunnades och löd på 20 dagsböter á 1:04 för förargelseväckande beteende, våld mot ordningsvakter m.m.

Mannen har tidigare bl.a. varit straffad för baggböleri d.v.s. olaga skogsavverkning.

O B S E R V E R A!

Var god anmäl till Lärlingsskolan alla Edra adressförändringar samt Edert värnpliktsnummer. Meddela även, innan värnpliktstjänstgöringen är fullgjord, utryckningsdag samt den tidpunkt, vid vilken Ni har möjlighet att inställa Eder vid avsedd flottilj, samt om Edra önskemål beträffande placering äro oförändrade.

P R O P E L L E R B L A D E T:s redaktion är alltid tacksam för brev från den ärade läsekretsen där denna ventilerar sina synpunkter på tidningen i fråga.

Här nedan besvarar red. ett brev från en av de äldre bland läsarna, eller rättare sagt läsarinnorna, vilket det rör sig om i detta fall.

Hemmagjorda den 25/11 1946.

Tidningen P R O P E L L E R B L A D E T S redaktion.

Läste ett nummer av den så i vida kretsar kända och uppskattade skoltidningen P R O P E L L E R B L A D E T och fann i densamma en mängd i och för sig mycket bra saker, men också en del historier och skämtteckningar som voro synnerligen tvetydiga och lågo på gränsen till vad en moralens väktarinna, vilket jag anser mig vara, kunde tolerera.

Den var i vissa delar enligt min uppfattning, fullt jämförlig med tidskrifterna "Cocktail", "Pin Up" och "Top Hat" m. fl.

Gammal pensionerad fröken
med stor erfarenhet av livet.

Svar:

Min bästa gamla fröken med stor erfarenhet av Levande Livet!

Det gläder mig ofantligt att Ni läser P R O P E L L E R B L A D E T och till och med finner en hel del bra saker i detsamma.

Men sedan finner Ni också en hel del saker som ".. äro synnerligen tvetydiga och ligga på gränsen till vad en moralens väktarinna ..." o.s.v.

Detta var ju mycket tråkigt, det medges. Men märk väl en sak! Om en bild eller historia är tvetydig i ett eller annat avseende så varför tyda den till det värsta och icke önskvärda?

Det bevisar ju bara att det är litet si och så med moralitetsbegreppen t.o.m. hos Eder, eftersom Ni kan komma på sådana tankar, alldenstund historien i fråga också kan tydas till något annat och bättre!

Låt oss därför i fortsättningen komma överens om att var och en får tyda skämtet till det som passar hans sätt och lynne bäst, så kan ju var och en få ha roligt och skratta på sin dialekt.

Ni drager sedan upp en parallell mellan P R O P E L L E R B L A D E T och tidskrifterna "Cocktail", "Pin Up", "Top Hat" m. fl. Inte trodde jag att Eder säkerligen mycket stora litterära allmänbildning sträckte sig så långt. Det tyder ju faktiskt på att Ni tagit del av tidskrifterna i fråga! Nåja, det må ju vara Eder privatsak, ty det står ju var och en fritt att välja sin lektyr.

95% av alla läsare tycks dock gilla P-B mycket "skarpt", och det är ju i alla fall den stora massan, folket med andra ord.

De övriga 5 procenten som händelsevis fått några av sina moralitetsbegrepp kantstötta i något av de föregående numren, torde nog i fortsättningen för säkerhets skull övergå till att studera veckotidningen "Husmodern" vid sidan av de övriga tre namngivna tidskrifterna, om tiden medgiver detta.

Om även denna tidning skulle visa sig vara för stark i ett eller annat avseende, ber jag, att som avslutning få rekommendera telefonkatalogen eller möjligen taxeringskalendern.

Den som kan få ut något roande tidsfördriv ur dessa, har faktiskt gjort en prestation som tusentals människor före honom gått bet på och vore, enligt min åsikt, fullt värdig att bära hederstiteln "Världens störste humorist".

Högaktningsfullt.

Red.

BARNENS TECKNINGSTÄVLAN

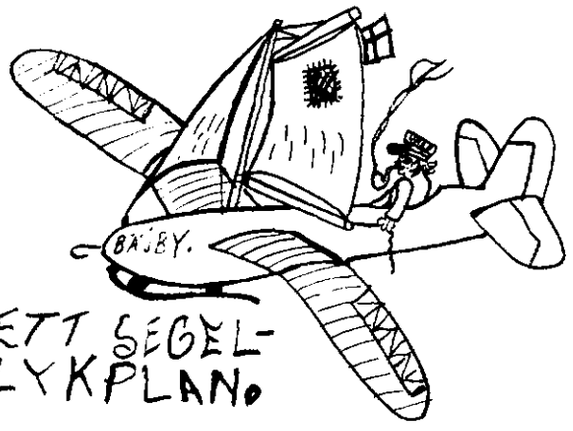

Detta eleganta segelflygplan har ritats av 5-årige Olov Henell, Malmslätt. Tröstpris: I påse bröstkarameller..

Denna rara feta grismamma med småttingar, har ritats av 7-årige Jan Wendel Köpingebro.

Fast farbror BRUTUS har ju förstås svårt att tro att grisarna jama där nere i Köpingebro!

Första pris: I,75 i småväxel, får I2-årige Folke Sjögren, Linköping för hans stiliga teckning av Folke Filbytes staty på Stora Torget i Linköping.

Andra pris: I ask Ljunglövs Etta, tillfaller 9-årige Lennart Fogelberg, Stocka, för denna romantiska scen.

Denna söta vovve har ritats av 8-årige Harald Carlsson, Motala.

Frågespalten.

Fråga om allt "BRUTUS" svarar.

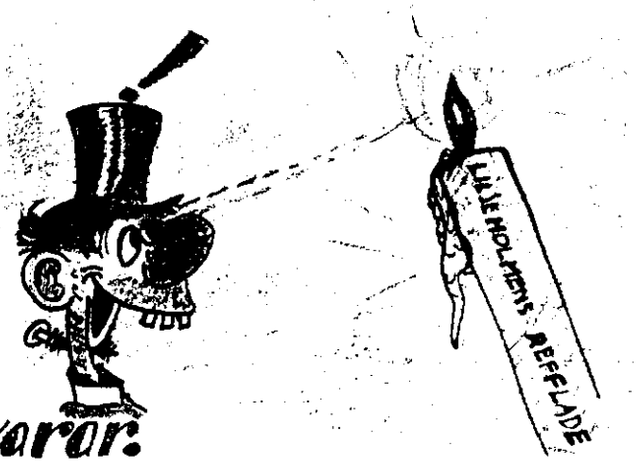

Fråga:

Min pappa säger att sängknarren är världens minsta fågel. Är detta riktigt?

Per i Hagen, 12 år.

Svar:

Någon fågel med det namnet känner farbror Brutus tyvärr inte till. Men om däremot Pers far, som väl troligt är, menar ängsknarren, så kan jag omtala att collibrin är mycket, mycket mindre.

Farbror Brutus.

Fråga:

Har hört att det svenska jaktflygplanet J:21 skall ha ammunitionsmagasin liggande i motorn Vidare, att det är konstruerat så, att vissa delar av flygplanet skola vara omöjliga att träffa med eldvapen av nu förekommande slag, såsom lv.-kanoner och kulsprutor m.m. Tycker, speciellt det senare, verkar underligt, varför jag undrar om det verkligen förhåller sig så?

Intresserad.

Svar:

Jo, dessa saker torde vara fullt riktiga. Flygplanets beväpning är synnerligen stark i förhållande till dess storlek. En stor del av den medförda ammunitionen är koncentrerad kring vevaxeln samt propeller d:o. Dessa ammunitionslager benämnas rätt och slätt kul-lagren och äro så väl tilltagna, att de ej behöva ersättas oftare än ibland vid någon större översyn av motorn eller dylikt. På grund av denna geniala anordning, säges flygplanet hava skjutande motor.

Förutom detta är flygplanet utrustat med en del andra offensiva vapen såsom brandskott och skjutbar huv m.m.

Främre delen är starkt bepansrad, varför flygplanet här är relativt väl skyddat. Bakom förarplatsen sitter en synnerligen väl tilltagen pansarplatta, vilken i kombination med den bakomliggande motorn, helt skyddar föraren för ryggskott.

Bakkroppen är, tack vare sin originella konstruktion med stjärtbommar, omöjlig att träffa. emedan varje skott, som i vanliga fall skulle vara fullträffar, här måste betecknas som bom-skott.

Brutus.

Att brott inte löner sig (ifall det finns vittnen på't) torde framgå av denna novell, vilken fö. har verklighetsbakgund.

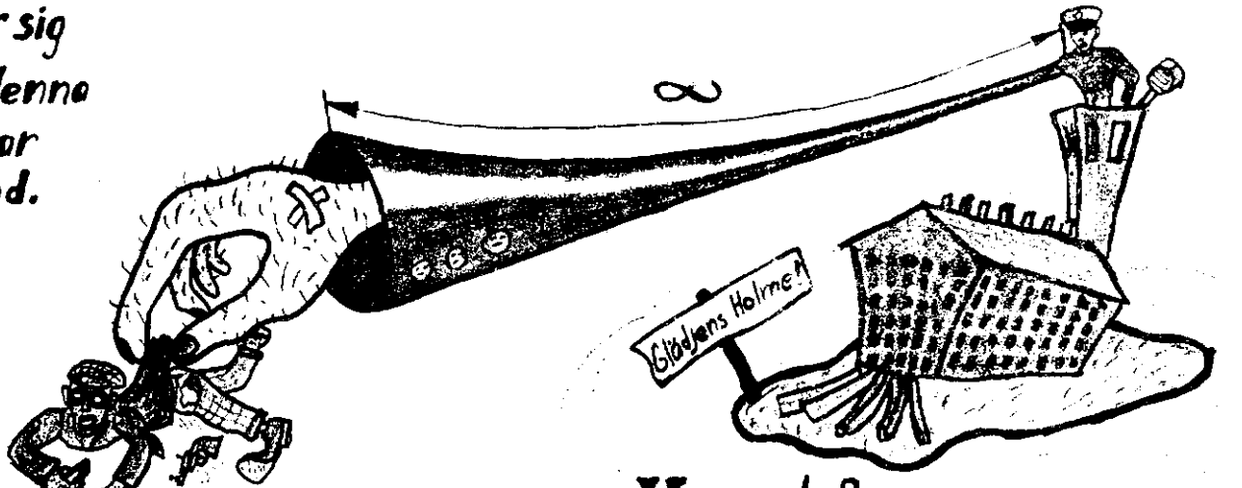

Lagens arm är lång...

av Cali....

Kap. 1.

Kommissarie Jönzon satt djupt nersjunken i sin bekväma kontorsstol och rökte febrilt på en stor, svart cigarr, allt medan han nervöst trummade med ena handens fingrar på bordet. För övrigt var allting tyst och skönt och njutbart, ty hans tankar kretsade kring den senaste stora kriminalhistorien, vilken ännu inte var uppklarad, så till vida att gärningsmannen ännu var på fri fot. Fastän man redan på ett mycket tidigt stadium kunnat fastslå vem den skyldige var, hade nämnde man hitintills på ett mästerligt sätt lyckats undgå att fångas av lagens fångstarmar. Rapporter hade under den gångna veckan inkommit i en jämn ström från personer, vilka påstodo sig na sett misstänkta individer, och i en del fall kunde man konstatera, att det verkligen varit denna "Mr X", som polisen och nu även allmänheten, kallade honom. Men då detektiver från poliskåren efter några minuter kommit till platsen fanns där inte skymten av mannen ifråga. Tidningarna började nu bli spydiga över polisens maktlöshet och som chef för denna avdelning av kåren fick kommisarie Jönzon ta´ emot de beskaste slängarna. Han hade nyss läst igenom morgontidningarna och till slut kastat dem i papperskorgen, emedan deras artiklar enligt hans tycke voro oförskämda.

Det var alltså inte underligt om den värde kommisarien var på ett fruktansvärt humör denna förmiddag. Han hade från och med gårdagen beordrat hela styrkan av poliser och detektiver till hjälp att infånga förbrytaren, men med lika dåligt resultat. Han höll just på med att räkna ut, vilket som var bästa utvägen att komma ifrån hela denna affär, om det skulle vara bättre att skicka en kula genom pannan än att rymma till Amerika. Just då ringde telefonen.

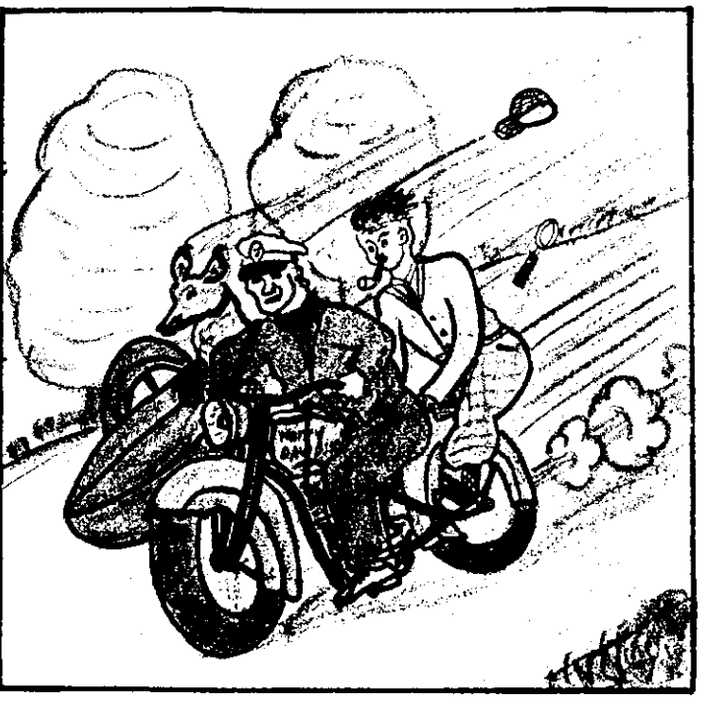

Kommisarie Jönzon, detektiv Didrick Holmson och Polishyndan Carmen foro genast åstad...

Kap. II.

På några sekunder hade kommisarien förvandlats till en energetisk och bestämd ämbetsman. Han reste sig hastigt upp, ordnade till anletsdragen, drog några djupa drag på cigarren, fattade en penna och lyfte så av luren:

"Kriminalkommissarie Jönzon - hallå ja.- Jaa, det är Jönzon - Vafalls - Vad är det ni säjer - Lugna er för attan bövlar, så ni får något sammanhang på det hela - Har ni sett honom - Vem - "Mr X" - Är ni absolut säker på det - Gick han in i det gamla magasinet vid

hamnen - För några minuter sedan - Har ni vakt där - Bra - Försök få honom att bli kvar - Vi komma ögonblivkligen."

Kommissarien formligen flög upp från stolen, i det han förpassade telefonluren och cigarren på sina respektive platser, tog i bästa häcklöpningsstil ett hopp över pappers-korgen och sprintade ut genom dörröppningen med sådan fart, att ett fönster slets upp på grund av vaccum. I rummet utanför satt den nästan pensionsmässige detektiven Didrik Holmson och låg den berömda polishyndan Carmen, båda nästan sovande, då de plötsligt väcktes ur sin slummer av kommisarien, som omedelbart kommenderade utryckning. Man kunde därför efter en stund se polisens motorcykel med två personer - och en hund i sidvagnen - ilsket hacka iväg på den ena av de två cylindrarna utför gatan ner mot hamnområdet.

Kap. III.

Solen strålade från en molnfri himmel denna dag, och hela det gamla hamnområdet såg därför svart och dammigt ut. Emedan denna del av hamnen ej användes, låg allt tyst och öde sedan några år tillbaka, och då allting lämnats att förfalla, vilade en viss mystik kring den samling av skjul och bodar, där det omtalade magasinet utgjorde medelpunkten.

Men plötsligt bröts stillheten av ett i styrka tilltagande smatter, vilket dock plötsligt upphörde. Det var polisens bekanta motorcykel som stannade på betryggande avstånd, och av hoppade kommissarie Jönzon, detektiv Holmson samt polishyndan Carmen. Nu framträdde ytterligare en person, vilken stått gömd bakom en packlår, och sällade sig till den lilla gruppen. Kommissarien stod några ögonblick och tänkte intensivt, varefter han gav order om, att den främmande mannen, vilken tycktes bli vettskrämd över den browning, kommissarien stack till honom, skulle stanna där de nu stodo och noga vakta vägen i mot staden, medan de två övriga samt hunden skulle undersöka magasinet. De drogo sig därför omedelbart mot detta i skydd av lådor och annat bråte och nalkades så småningom sitt mål. Åtskilliga gånger stannade de och lyssnade, men intet ljud hördes annat än deras egen andedräkt, vilken på grund av spänningen var ganska flämtande. Polishunden Carmen föreföll ointresserad för sin egentliga uppgift och undersökte i stället varje stolpe och knut i deras väg. Den lilla gruppen var nu framme vid sista skjulet, och i skydd av detta kände kommissarien efter för sjunde gången att revolvern var osäkrad samt beordrade detektiven och hunden att stanna där till dess de fingo signal om vidare framryckning. Nu började den mest spännande och kanske mest riskabla delen av detta företag. Vem visste vad en desperat förbrytare kunde hitta på!

Kap. IV.

Helt plötsligt rusade så kommissarien fram och tryckte sig platt mot väggen vid sidan av dörren. I denna ställning avvaktade han sedan om något misstänkt skulle höras inifrån. Tystnaden och stillheten var dock så intensiv, att t.ex. en kurrning i magen skulle verkat som en dynamitsprängning. Sakta och försiktigt närmade han sig dörren. I samma ögonblick han lade handen mot denna, började den att knarra våldsamt. Kommissarien ryckte till och torkade svetten ur pannan, men han var av segt virke och gav sig icke i första taget. Han väntade några sekunder, men då ingenting kunde förmärkas därinne, satte han foten mot dörren och sparkade upp den, varefter han försiktigt tittade in. Därinne var lika dammigt och svart som utanför, men eftersom vartenda fönster var förspikat var där mörkt som i en säck. Han vinkade fram detektiven och kunden och beordrade dem att hålla vakt vid dörren för att därifrån, om så behövdes, rycka till undsättning. Han tog ett par steg utmed ena väggen och kände plötsligt något, som på ett klibbigt sätt snörde åt om hans hals, och han stannade hastigt. Men i nästa sekund svor han till och började frigöra sig från några tjocka spindelnät, ty det var sådana, som han råkat trassla sig in i. Hans ögon började nu vänja sig vid mörkret, och han undersökte noga ena änden av magasinet, som var mycket rymligt och endast i en våning. Där fanns emellertid ingenting som tydde på att någon varit inne nyligen, och han skulle just övergå till den andra änden av lokalen, då - - -

Kap. V.

Från några stora packlårar kom en serie ljud så obeskrivliga, att kommissarien för en stund tappade fattningen. Ibland lät det som när man håller en säck för munnen på ett rytande lejon, och sedan kom några ljud, vilka kunde liknas vid de som uppstå, då en nybörjare försöker lägga in en lägre växel i en uppförsbacke på en Scania Vabis, för att till slut övergå i ett stönande som avslutades med ett bubblande läte. Kommissarien kom emellertid snabbt till besinning och gjorde sig beredd att rycka fram för att undersöka, varifrån ljuden härstammade. Han närmaste sig försiktigt den närmaste av de stora lådorna, fann denna tom, smög vidare och skulle just titta efter vad som fanns bakom den, då plötsligt golvet tycktes ge vika under honom. Att detta fanns kvar fick han dock känna av ett ögonblick senare, då han handlöst dammade huvudet i plankorna så att dammet yrde. Vimmelkantig och groggy låg han kvar och försökte tänka vad som hänt, men när han inte kunde finna någon

lösning, reste han sig på armbågen. Plötsligt blav han klar i knoppen på en gång, ty den syn han nu såg, skulle han aldrig kunna glömma, ty ett stycke från honom på golvet låg en man på rygg till synes död. Strax intill låg en literbutelj, och kommissariens snabba hjärna registrerade nästan automatiskt, att denna var skulden till hans luftfärd, emedan han trampat på den. Han reste sig på knä, tog upp sin ficklampa för att undersöka kroppen närmare, men fick i stället den största chocken i i sitt liv, ty det tänkta liket rullade plötsligt över på ena sidan under samma hemska ljud som han hört förut. Till råga på allt kände han tydligt igen "Mr X:s" anletsdrag i det hemska ansiktet. Han var i alla fall en man med hårda nerver, ty på ett ögonblick hade han försett mannen med handbojor, varefter han kallade på detektiven.

Kap. VI.

Påföljande dags morgontidningar kunde berätta i flerspaltiga artiklar om "Mr X:s" infångande, och i dessa kommo kriminalkommissarie Jönzon, detektivkonstapel Didrik Holmson samt polishyndan Carmen i en mycket fördelaktig dager. Kommissarien myste när han läste om vilken bragd det hela blivit, och han var glad att han inte hade haft några åskådare, då han utförde denna. Det skadade inte med litet popularitet i detta yrke. Själv skulle han aldrig glömma infångandet av "Mr X", nidingen, som färdats mot trafikriktningen på en av stadens enkelriktade gator.

(Forts. fr. sid. 19.)

En stjärnmotor stämmer nu upp signaturen.
En hyllning till alla de yra makter,
som hästkrafter kallas; det ekar mot muren,
och sången den går uti FYRA TAKTER.
Kapellmästar'n, verkarn, ser missnöjd ut,
han rister betänksamt på luggen.
Notställets krog-NOTER visst tagit slut.
Han gjort en fiol utav STRÄNGEN till "muggen".

Så fortsätter spelet i full extas,
med STÄMNING hög som på "Malen".
Cylindrarna bugga flänsar i kras,
som om verksta'n till dansbaket var filialen.
I gryningen brytes dock alla program,
till uppbrott en hugg-PIPA blåser i stället.
Och morgonen kom, medan natten försvann,
och borta med denna var motor-KAPELLET.

Kalle Knasig.

(Forts. fr. sid. 30.)

med de olika delarna för att reparera. Hans fader tänkte i sitt stilla sinne, där han satt i draget från fönstret, att nu nalkas en ny tid för oss här i huset. Bäst att hänge sig åt friskesport och prenumerera på Natur och Hälsa.

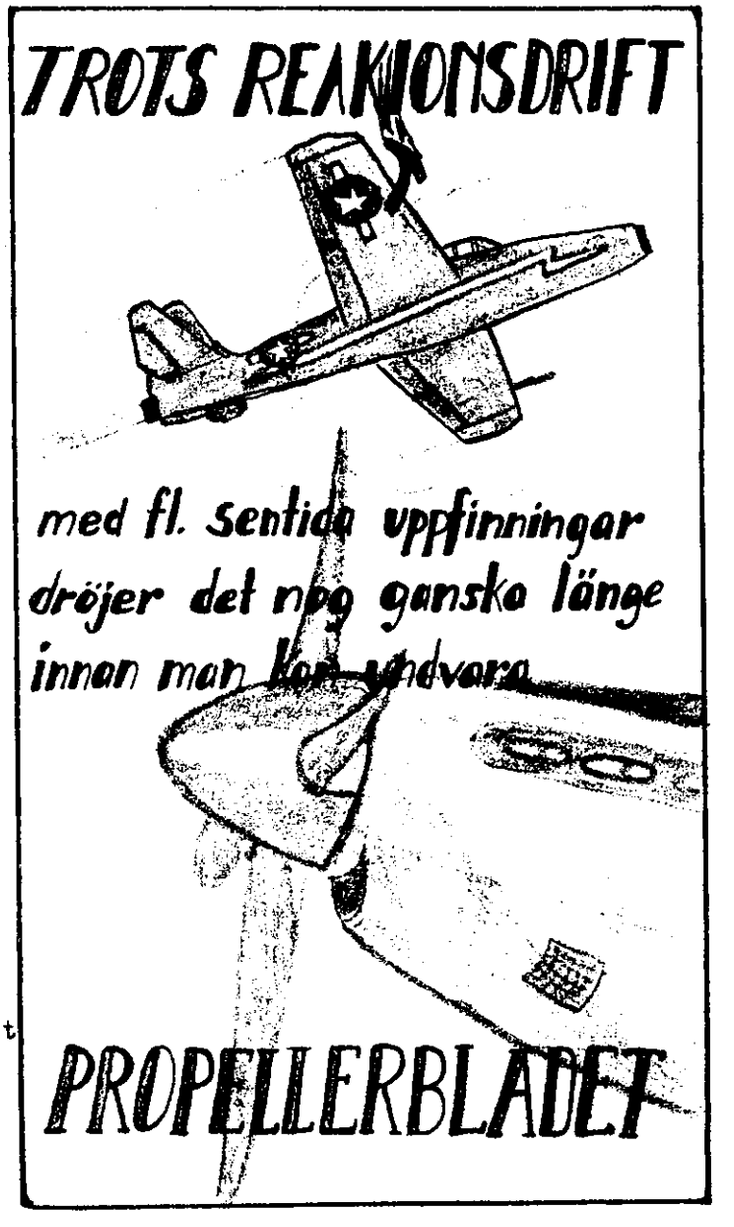

DET SPÖKAR I MOTORVERKSTA'N.

Verksta'n är tyst uti senan timma,
Nattvaktens steg ha dött bort.
En sky glider sakta för månens strimma,
och allt bliver mörkt inom kort.
Längs rader av stora motorer
det går som en viskning från vevhus och kolv,
det rasslar och knäpper uti kompressorer,
när klockan på väggen skall till att slå 12.

Så ljuder till sist signalen,
att spöktimmans tid nu gått in.
Då börjar den nattliga balen,
och liv blåses in i döda ting.
En nyckel far upp ur sin låda
och skriker med röst så gäll:
"Kom hit! Låt oss dansen tråda,
till verkstadens eget MOTORKAPELL."

En D.B ventil-SPELET noggrant stämmer,
medan låsmuttern blankar och putsar sin SAX.
Returoljeslangen sakta på BANJON klämmer
och alla är redo att börja strax.
Basset det börjar nu träna så smått,
Här gäller det att ligga i,
då det endast består av en luft-TRUMMA blott
och ett gammalt utslitet start-BATTERI.

Titta i dörren! Vem står där och glor?
Det kan man väl kalla kalas!
Gamle verkarn det är; går igen se'n i fjol,
så nu ha vi också en BAS!
Nu blandas en sällsam ton uti låten.
Verkarn går dit med väldiga kliv.
Ett stavbatteri ligger ensamt bland bråten
och drar på sin +pol, som är POSITIV.

STÄMNINGSVERS.

Och snön föll tät
på smidesstä't,
när minste sme'n tog största slägga
och slog den tvärs igenom (hm) lusthusvägg'a.

okänd förf.

"Pjattarnas" avsked
eller
modebytet på FFL.

Ut på verksta'n ett plakat har kommit upp,
som lyder just som så:
Inga "pjattar" vill vi ha i någon grupp
varken i klass ett som två.

Bort med hattar, bort med mockaskorna,
"dän" med "pjattar" anno -46,
och fram för vikingen med horna'
årgång fyrahundrasex.

H.Grönlund.

Se bild å sid. 22!

Invasion på Johannisberg 1946.

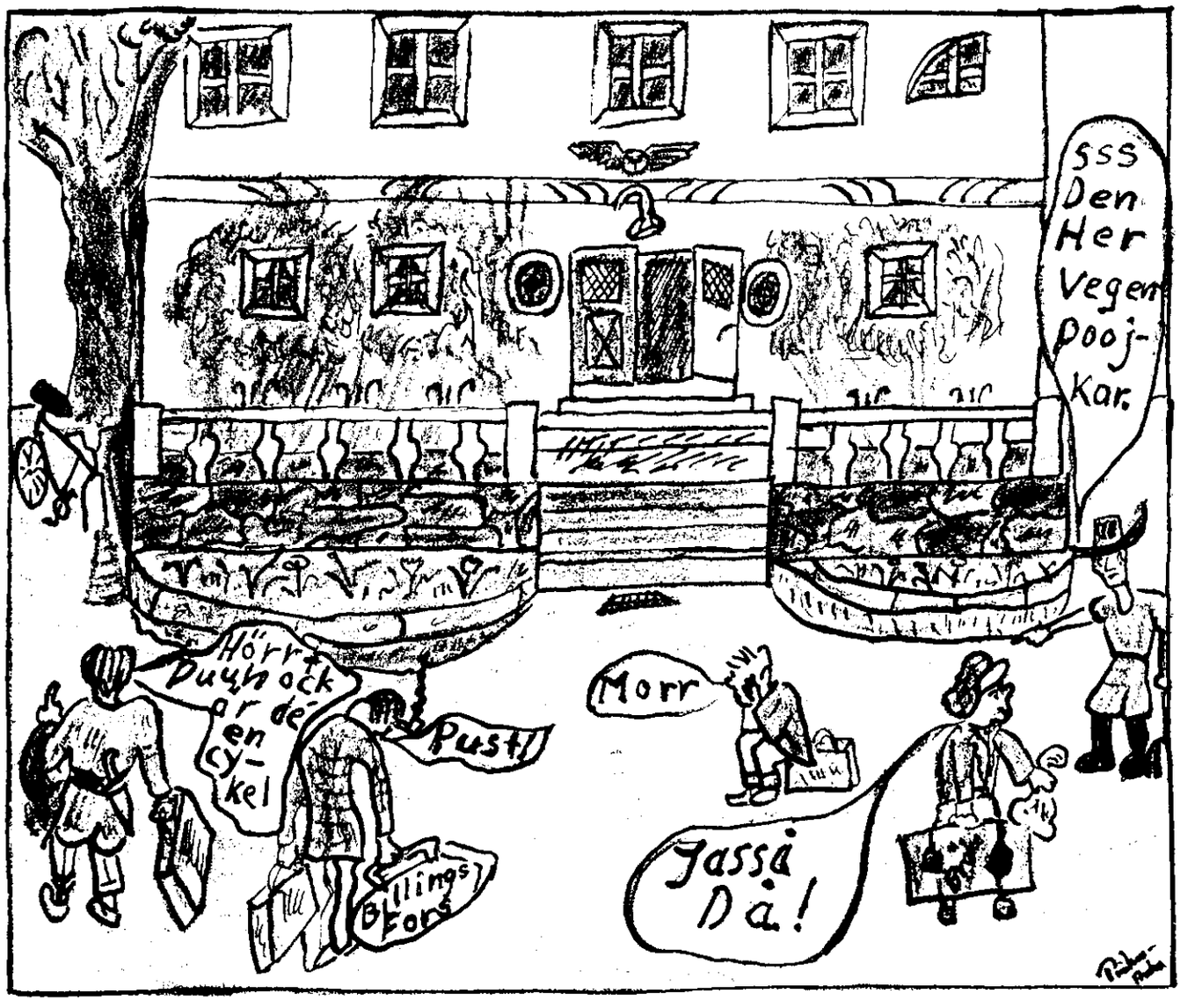

Från Skånes varma slätter
från Norrskensflammans land
de reste dagar - nätter
till västmanlännings strand.

De kom med trunkar många
väl fyllda utav mat.
De kommo korta - långa
Ej någon syntes lat.

Kåken såg rätt skaplig ut
med sin pompösa stil,
men drömmen såg ett hastig slut,
den var ej så gentil.

Men när i månaderna fem
de lärt sig fila plant,
en liten gosse kila hem.
Han hade sig ej vant.

De övriga, som blivit kvar,
ha visat "kondis" fin.
Jag hoppas att de nu envar
ska´ finna melodin.

H. Grönlund.

Livet På Johannisberg.

Orienteringen -46
(en aning vått)

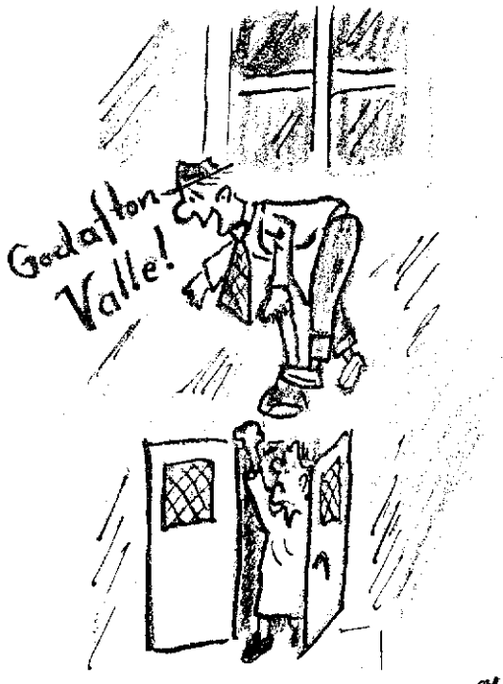

Nattliv.

Vilket
Är
Bäst
Stenålders
stuk
1700
UPP
med
1700-tals-
stuket
(sk. Karolinstuk)
1946
VER
med
"Pellejönsstuket"
anno 1946
P.S.
En bra Hatt
(mod 46) med
0,5m. spännvidd
bytes mot
Plommon-
stop (helst
Modell 1850
bla) eller tidigare
sv.m. toto.

Nå-å-men begriper inte tanten svenska?
Är det här 1:sta eller 2:dra "t" i Tuthult?
5
FFL:s
Höst
Orientering
Hörtu torp ska i vänt miq så tär i 2 bruna.
1 ská int' bråk
3
Plums
Plask

OCH MÅNEN SPRED SITT MILDA SKEN...

Mycket lång historia, som helst bör läsas sängliggande. Om inte, så blir man det ändå!

Av En annan

Två oskiljaktiga vänner: Grevinnan Elseie Margareta v. Bölenwrål och hennes gårdvar.

Den gamla stenrika grevinnan Bölenvrål satt försjunken i en av sina bekväma länstolar framför den öppna spiseln och läste en bok, förmodligen någon av Frödings samlade dikter.

På golvet framför henne låg hennes ende vän här i livet, en jättestor, lurvig best till hund och gnagde på ett köttben av imponerande dimensioner, härrörande från ett utrangerat skelett av en jätteödla från den s.k. juraperioden, vilket grevinnan för dyra pengar inköpt på Dromedariska Muséet i staden för att söka tillfredsställa det bortskämda (o)djuret på något sätt.

Hunden betraktade med slö likgiltighet det med nitar och skruvar belamrade benet, vilka tydligen en gång i tiden satts dit av någon gammal, mossbelupen professor, vilken sökt rekonstruera utseendet på det en gång så väldiga djuret, förmodligen en s.k. draködla.

Hade nämnde professor fått veta, vad som nu vederfarits hans livsverk, skulle han måhända ha gråtit aqva destillata. I 40 långa år hade han trälat med detta jättepuzzle av benkotor och revbensspjäll för att åstadkomma ett så imponerande monstrum som möjligt, utan något annat än sin svärmor som förebild.

Den gamla damen lutar sig tillbaka i länstolen och stryker med sin juvelprydda hand över hundens sträva päls, vilken mest påminner om en dunge ryskt stäppgräs.

Som svar på denna översvallande vänlighet låter hunden sin väldiga tunga svepa som en röd skyffel, klädd med femmans sandpapper, över grevinnans magra hand, varefter denna kommer att förefalla om möjligt ännu renare och vitare än förut.

På folks förfrågningar om vad djuret kunde vara av för ras, påstod grevinnan med bestämdhet, att hunden var en korsning mellan schäfer och pudel, varför rasens egentliga namn var schädel. Hunden själv tycktes ej hava något överdrivet intresse av sin härstamning, huvudsaken var ju i alla fall att han fanns till.

Han var fullt belåten med sin tillvaro, vilken bestod av idel sömn och god mat, så mycket han förmådde äta. En och annan flirt med torpare Johanssons enögda hynda gjorde dessutom sitt till att pryda upp tillvaron emellanåt.

Hon var en alla tiders trevlig hynda, tänkte han där han låg och mediterade för sig själv framför den härligt värmande elden. En riktig sådan där "pinuppa" var hon antagligen. Inte för att han visste vad ordet betydde, han hade bara hört en av de yngsta pigorna nere i köket titt och tätt presentera sig själv såsom varande en sådan till sin fästman, en av dräng arna på gården intill.

Denne lyssnade med tindrande ögon till sin själs utvalda och hennes höga tankar beträffande sin egen person. För de andra drängarna berättade han med stora gester och darr på rösten, vilken enastående fästmö han var i besittning av: "I förstår pöjker, om ho åkte te dä däringa Hölliwood i möre dag, så skulle ho bli antagen som e sån där Galudmor-Pinupperska på evvliga momangen. Så dä så."

De andra drängarna lyssnade med gapande munnar, och ögonen stodo på skaft på dem som potatisar uppspetsade på en dynggrep.

Att "pinuppa" var något alldeles särskilt fint, det förstod hunden, med ledning av detta.

Han avbröts emellertid i sitt mediterande av grevinnans gälla och värdigt nedlåtande röst, vilken allt som oftast kom till användning vid hennes hörbara tankeutbyte med sig själv beträffande sin omgivning och dess bristfälligheter.

Hon lät sin slöa blick, via den obligatoriska lornjetten, svepa ut över rummets väggar, där gamla porträtt av medlemmar av ätten von Bölenvrål sågs hänga i långa rader. Hon såg på dem samtliga, för att till sist stanna på det senaste. Detta föreställde ingen mindre än hennes nu sedan många år framlidne make, greve Alexius Fernando von Bölenvrål själv.

Grevinnan lade pannan i många och djupa veck, som osökt skulle ha kommit en utomstående att erinra sig bälgen på ett gammalt uttjänt Magdeburgardragspel, med eller utan smörjkoppar.

Hon fortsatte sin monolog med hunden som ende åhörare:

"Ja, häw sittew jag, grevinnan Elsie Mawgaweta von Bölenvrål, född Pilsnewkagge de la Bira, på min egendom, den stöwsta i hela Östewgötland med omnejd. Jag haw allt jag önskaw, utom vännew, men det vill jag hellew inga ha."

"Så haw jag ingen awvinge, men det spelaw ingen roll, ty det kan vara lika bwa att dö ut medan man ändå hållew på."

Här tystnade den gamla damen för en stund, under det att hon sökte räta till lornjetten, vilken glidit ned på yttersta nässpetsen, varifrån den med stor sannolikhet skulle ha fortsatt ned i knäet, om inte den karaktäristiska skäggvårtan hade satt stopp för dess ytterliga framfart och bildat ett nödtorftigt fäste.

Därefter fortsatte hon ånyo:

"Att jag haw det så häw bwa, kan jag tacka mitt stowa föwutseende och spawsamhet föw. Aldwig skulle det falla mig in att giva pengar och allmosow till högew och vänstew till alla tiggawe och döwknackawe, som spwingew omkwing övewallt nu föwtiden."

"Dom ha alla möjliga föwevändningaw föw att tigga till sig en massa pengaw. Men mej luwaw dom inte! Det äw jag alldeles föw klok till. Den människa som kan dupera mig till något sådant är inte skapt. Så det så. Föwwesten tycker jag att de flesta människow . . . . "

I denna stil förlöpte sig grevinnans samtal den närmaste halvtimmen, under det att hon hetsade upp sig mer och mer. Hon avbröt emellertid monologen, då den stora hunden spetsade öronen och började morra hotfullt.

Han sträckte på sig i hela sin längd, reste sig från golvet och gick fram till fönstret. Han var minst sagt ruskig att skåda, där han stod med vidöppet gap, hängande ned som en Bolinder-Munktells grävskopa, och med raggen rest på ände på den långa, slappa rovdjurskroppen, svankryggig som en damcykel.

Nu uppfattade även grevinnan Bölenvråls svaga öra, vad som tilldragit sig hundens uppmärksamhet. Utifrån parken trängde sig några gutturala ljud, som hon konstaterade skulle föreställa sång, men som i praktiken hade synnerligen litet med sådan att skaffa.

Då och då skar själva ackompanjemanget igenom, ett tvåradigt dragspel av förut omnämnd Magdeburgartyp, i detta fall med smörjkoppar. Ägarna till de föga harmoniska stämmorna visade sig vara två s.k. gårdsmusikanter, och dessa tycktes göra allt för att sjunga visorna i två, ibland flera stämmor just på de ställen där det under normala omständigheter absolut inte gick att göra detta.

Åsynen av dessa landsvägarnas riddersmän just i detta ögonblick gjorde grevinnan ursinnig. Hon reste sig med ett vrål, som skulle hedrat sig i vilken hejarklack som helst på Råsunda.

Rörelsens häftighet var så stor, att hennes något antika "Spirella" mod. 1890 sprack i hela ryggen, med påföljd att en av detta märkes berömda spiralfjädrar flög ut i hela sin längd och inträngde i . . . . hm, låt oss fortfarande säga ryggen.

Hon sjönk med en suck tillbaka ned i länstolen, vilket dock endast fick till resultat, att den förut nämnda fjädern gjorde sig påmint i ännu högre grad än förut, varför grevinnan på nytt fann sig föranledd att resa sig med en snabbhet som föga hedrade hennes personliga uppfattning om värdighet.

Efter många om och men gick hon dock slutligen ut på trappan i sällskap med hunden, vilken visade sig mycket tillmötesgående evad det gällde grevinnans fordringar på honom som varande hennes gårdvar och enda beskydd.

"Det kommer att bli grejor att bita i. Ett par riktiga luffarben", tänkte han.

Det skulle bli annat än att gnaga på ett gammalt benrangel av en jätteödla, armerad med gamla rostiga Hallstahammarbultar och SKF-kul-

lager i lederna. Det vattnades riktigt i hans grävskopa till mun vid blotta tanken. Det skulle nog bliva sm. på p ..... smasken på pillerasken med andra ord!

Med en kvävd morrning störtade han sig över den ene av luffarna för att gripa sig verket an. Han skulle just till att slå ihop de väldiga käftarna, då en från doft stack honom i luktsinnet, så vidrig, att han aldrig i hela sitt raggiga liv känt dess make.

Det började gå runt i hans lurviga skalle, och han började ragla omkring i stora cirklar till dess han föll omkull och blev liggande på gräsmattan. Han kände sig så glad och så trevlig till mods, att han skulle kunnat lagt på ett gapskratt, som skulle ha kommit den allom bekante Joe Browns skratt att låta som ett diskret sympatifnitter från en liten vän mamsell av modell sekelskiftet.

Nu var han ju dock bara en hund, och dylika äro som regel inte försedda med skrattmuskler i ansiktet. Därför uteblev också åtminstone den hörbara effekten av detta hans tilltänkta skratt.

Anledningen till hundens underliga beteende var, som förut nämnts, den odör av diverse denaturerade drycker av starkaste slag, som utstrålade från denbåda luffarna.

Vanligt hembränt fluidum var som rena rama blåbärssaften jämfört med vad dessa landsvägsriddare inmundigat några timmar tidigare.

För dem var det 96% - iga rena rama vederkvickelsen. Detta tillhörde den ordinarie matsedeln för dem, varför de voro immuna mot dyligt dryckjom.

Under tiden hade grevinnan Elsie Margareta von Bölenvrål, född Pilchnerkagge de la Bira, med långsamma, värdiga steg, som en dylik personlighet anstår, utför trappan nedskridit och med anläggandet av sin bästa söndagsmin gått de båda objudna gästerna till mötes.

Den ene av dessa stämde nu upp en ny visa, vars innehåll kom grevinnans adliga hjärta att klappa som sotluckan på ett gengasaggregat. Det höll nästan på att bliva för mycket på en gång för henne, hon

"Fattig men stolt."

som gjorde anspråk på att vara en verklig moralens väktarinna.

Den andre tog med en chevaljerisk gest av sig sin, som han åtminstone själv benämnde, hatt. Med en bugning som skulle ha hedrat en fransk lakej på Marie Antoinettes tid, sträckte han så fram huvudbonaden till grevinnan och öppnade sitt breda gap, ur vilket en ström av omsorgsfullt tränad vältalighet vällde fram likt vattnet ur en av renhållningsverkets tunnor, vilka man under torra och heta sommardagar kan få se befara städernas gator, för att med sitt fuktiga innehåll dämpa det värsta landsvägsdammet.

"Min bästa, högvälborna grevinna med det charmanta utseendet, den smidiga, resliga figurer och de snyggaste benen i hela trakten", sade han, "skulle inte Ni kunna överlåta några blankslitna, överblivna lusidorer, vilka Ni min högvälborna, blåblodiga och varmhjärtade grevinna tycks ha så gott om."

"Jag skall faktiskt säga Er min .....", här avbröts hans svada av grevinnans gälla och av vredesmod darrande stämma, vilken vid detta laget kommit upp sig flera oktaver över det normala.

"Huw undewståw Ni Edew, Ni landsvägawnas simpla pack .... Ni simpla pawasitew, Ni..tjuvstwykawe, Ni . . . . å - å - å - Ni pfftattttptt"

Här tröt tydligen grevinnan Bölenvråls ord-

förråd kring detta känsliga ämne för en sekund, vilket dock var fullt tillräckligt för att vagabonden skulle få igång sitt:

"Min saliga grevinna. Ni strumpebandsordens och de stora skäggvårtornas mångfaldige riddare. Ni undrar hur vi kan understå oss att komma hit till Er och be' om ett handtag i form av ett par tjuflatskillingar, va'?"

"Men säj mej grevinnan, ordet "understå", det är väl ett ganska relativt begrepp, då det kommer till stycket. Inte sant? Det är precis som den store, grekiske filosofen Xenofanes från Kolofon sa' till mej, då vi var ute och sökte arbete tillsammans. 'Min broder', sade han, 'förvisso tror jag att livet närmast kan liknas vid ....'"

Grevinnans anlete hade nu mer och mer antagit färgen av purpur och rosa, och skaftet på den obligatoriska lornjetten hade hon vridit i en spiral kring handleden, allt under det hon hickade och rapade om vartannat. Alltsammans var en följd av hennes miserabla sinnesstämning, i vilken hon befann sig.

"Människa", skrek hon, "jag gew fawao i vad Ewa gwekiska awbetskamwatew haw sagt åt ew. Jag gåw nu in och ringew till polisen, om Ni inte genast gew Ew iväg häwifwån." Hon vände på klacken för att låtsas sätta sin hotfulla plan i verket och trippade med väl avmätta steg bort till trapporna.

Luffarna började en kort men bestämd diskussion. De enades bl.a. om att de hade använt fel taktik.

Den mest talföre fick då en idé. "Hörr'u Pysen", sade han, "jag håller en bira på att jag skall kunna snacka omkull det gamla käringsskrället på en liten stund så hon gråter som en baby, som behöver byta pantalonger. Toppar du, va'?""Å-kej, hålleräjt Här har du min smetiga våffla. Ja' toppar." Den andre räckte över en hand, som sannerligen gjorde skäl för namnet "smetig våffla", och ett rejält handtag skiftades.

Den, som skulle sköta om snacket, gav sig iväg efter den borttrippande grevinnan, efter att först ha givit den andre order om att anpassa spelet och sången efter stundens allvar. Denne stämde upp de känsligaste han kände till i den vägen, nämligen: "Varför skola männ'skor lida, varför skola männ'skor dö..."

Luffaren hann upp grevinnan Bölenvråll, just som hon skulle bestiga trappan och hejdade henne där. Han ställde sig framför henne och såg så bedjande på henne, som han kunde, varefter följande samtal utspann sig:

"Högvälborna grevinna. Jag försäkrar att jag är ledsen ända in i själen över att jag kanske har sårat Er."

"Jag menade inte det. Nej, tvärtom. Om Ni bara kunde sätta Er in i hur det känns att vara så här fattig. Att aldrig kunna få äta sig mätt, aldrig kunna köpa sig nya kläder och ännu mindre kunna kosta på sig något nöje här i livet."

Grevinnan tittade en smula fundersamt på mannen, men hennes stora misstänksamhet tog dock genast överhanden igen. Hon nedlät sig i varje fall att ställa ett par frågor till honom.

"Säg mig, gode man, haw Ni fått det så häw dåligt ställt på senaste tiden, ellew hade Ewa föwäldwaw det lika illa?"

Nu förstod luffaren, att situationen höll på att taga en ny vändning, i och med att den gamla damen tycktes bli, om inte direkt intresserad, så dock i alla fall en smula nyfiken.

Han tog genast tillfället i akt och ansåg att tiden nu var mogen för att låta komedien börja.

"Mina föräldrar", sade luffaren med darr på rösten, "o.n dom ä' de' just inte mycke' att säja. Mi ..mi..min mor hon var en god och arbetsam människa. Dä va' hon visst dä' ... snyft....snyft...sniff."

Luffaren, som hela tiden hade stått och stirrat i marken under samtalet för att visa hur svårt han hade att hålla rörelsen tillbaka, tognu upp en snusnäsduk av sällan skådade dimensioner och färger och förde densamma med en valhänt gest via näsan till ögonvrårna för att söka dränera upp efter tårarna, som där sökte sig fram.

I näsduken fanns (bl.a.) en vitlök av försvarlig storlek, som mannen lät fara fram över kinderna under ögonlocken några gånger, tills det sved i ögonen, och han började tvivla på att han någonsin skulle kunna begagna dessa ädla organ igen för det ändamål, de egentligen voro avsedda.

Då grevinnan ånyo tog till orda var även hennes röst en smula underlig, och hon strök sig en smula generat under ögonen med sin juvelprydda hand.

"Men .. men säg mig då, vaw Ni många bawn i familjen, eftewsom det blev så knappt med maten?"

"Om vi va'!" Luffaren såg upp på grevinnan med ett av sorg präglat ansikte, och ur ögonvrårna vällde tårarna i två strida strömmar, vilka sakta men säkert flöto genom den ymniga vegetation av skägg, som prydde större delen av hans ansikte.

"Ja", fortsatte han, "nog va' vi fälle' många alltid. Vi va' visst 23 stycken om jag

inte missminner mej. Tänka sej grevinnan, 23 små hungriga munnar att mätta. De´ va´ nog svårt de´ ska´ ja´ säja."

"23 bawn i samma familj. Det vaw kollosalt", utbrast grevinnan Bölenvrål. "Men vad gjowde Ew faw föw att kunna föwsöwja hela denna bawnaskawa?"

"Vår f-f-f-far ja, ... snyft .. snyft. .. sniff.. hupp", fortsatte luffaren. "Honom såg vi nästan aldrig till. Han satt bara på krogen. Dä´ gjorde han. Då fick vi barn, som var störst köra hem honom i en taxi ... hmm...ja´ menar förstås på en skottkärra, som han låg likt en tax i."

Grevinnan Bölenvrål kunde till sist inte dölja hur rörd hon var. Tårarna trillade nu en efter en utmed hennes insjunkna kinder för att till sist övergå i två jämna rännilar, som sökte sig ned på den med diverse spetsar o.d. bemängda kragen, där de så småningom försvunno i intet.

"Men ..snyft ... hick ... min gode man," fortsatte grevinnan, "hur kunde Ew faw fowtsätta med ett sådant oewhöwt dwickande? Till sist måste han väl gått undew liksom alla andra dwinkawe."

"Gått under", sade luffaren, "gått under. Jo, visst... snyft... dä´ gjorde han visst dä´ ibland då han inte gick över förståsingamej."

"Jag menar", återtog grevinnan, "att han kunde leva över huvud taget."

"Jo, si de´ va´ allt va´ han kunde de," sade luffaren. "Jösses va´ han levde! Grevinnan skulle bara ha´ hört honom."

"Ja-a, jovisst-jo", sade grevinnan Bölenvrål, med en avvärjande gest. "Men att han kunde taga vawa på sig själv, så han kunde taga sig hem fwån kwogen. - Jag menaw så att han inte helt gick bowt sig."

"Oj, oj, oj, min bästa grevinna. Det var allt vad han gjorde till sist," jämrade sig luffaren.

"Den siste som talte vid honom här i livet var vaktmästaren på krogen, som sparkade ut honom på slaget stängningsdags, precis som han brukade. Han var inte utsläppt mer än tio minuter förrän han var försvunnen för alltid. Dä .. dä försäkrar jag."

"Ja. ja, det var inte roligt det, de´ ska´ jag säja. Tänk sej, grevinnan, där stod mor alldeles ensam med oss alla 22 barn, ingen över tio år."

"Men ... men .. uuuuu", sade grevinnan, "v..vaw det inte 23 barn allt som allt?"

"Nej, kära högvälborna grevinna", sade luffaren. " Den siste föddes jämt två år senare. De gjorde han som sagt. Å de´ va´ inte gott ska´ ja´ säja. Tänka sej, mor hade inte sett till far på hela tiden."

"Då kanske vördig grevinnan kan göra sej en föreställning om hur svårt jag hade det under min uppväxttid. De´ ä´ därför de´ ä´så illa ställt med mej som det är b..u..uuu Dä´ v...v..vore nog bäst om en fick dö från héla ski...ja, jag menar från alltihopa."

Grevinnan Bölenvråls tårflöde hade nu av allt att döma nått sin kulmen. Den gamla damen tycktes vara nära nog i upplösningstillstånd.

Hon slog sina armar om den nedre delen av luffarens huvud där hon ansåg att halsen borde vara, varefter hon definitivt kollapsade som en punkterad grönslandsval.

Hon bjöd med darrande stämma luffaren att stiga in i köket, där hon tillsade en tjänsteande att duka fram en ordentlig måltid åt dem båda, samt uppmanade dem att taga för sig av anrättningarna så mycket de förmådde.

Hon gav dem också löfte om att övernatta i ett av uthusen på gården. Klockan hade hunnit att bliva i lagom tid för sängdags, åtminstone för grevinnans räkning med hennes regelbundna vanor.

Hon fann sig därför föranledd att gå upp till sin sängkammare och sin skrangliga stofthydda nederstoppa i en tronhimmelssäng av imponerande dimensioner. Här insomnade hon med ett soligt leende på läpparna, vilket kom hennes insjunkna mun att sökt påminna om en starholk.

Nedanför sängen i en korg låg hunden. Han hade nu åter kunnat börja fundera något så när redigt. Hans tankar kretsade hit och dit kring livets underligheter. Människorna voro allt några underliga varelser, säga vad man vill. Strängt taget ingenting att fundera på och förspilla tid med egentligen, den slutsatsen hade han ju kommit till flera gånger förut.

Bäst att sova nu. Han sträckte på sig ett par gånger och gäspade förstrött under det att han lät blicken vandra uppåt mot grevinnans höga säng.

Hon låg och snarkade och småvissalde på det där lustiga sättet, som var så karaktäristiskt för henne. Det gjorde hon nästan jämt när hon sov. Hundens tankar blevo allt mer töckniga, och snart sov även han.

Det var en tavla av idel lugn och fridfullhet, och den bleka månstrimman, som lyckades leta sig igenom gardinen nästan fann sig föranledd att dröja kvar ett ögonblick innan den vandrade vidare.

På sin långsamma väg utmed fasaden passerade den även så småningom köksfönstret. Här höll dock vår gamle måne på att för första gången i sin mångtusenåriga tillvaro spåra ur från sin bana, sedan han tagit sig friheten att kika in även där.

Mitt på golvet stod en svartmuskig luffare med armarna om livet på en av småpigorna och viskade ljuvliga saker i hennes öra, vilket av allt att döma också tycktes synnerligen mot-

tagligt för dyligt. Hon såg upp i luffarens svarta fasad med en blick som var fylld med både rädsla och beundran.

Vem kunde han egentligen vara månntro? Visst såg han både vild och ruskig ut, men hon tyckte sig bestämt ha sett honom förut, men var?

Jo, nu gick det upp ett ljus för henne. JISSES! Att hon inte kommit på det genast. Det var ju Han - Han - HAN. Honom som hon haft så många sömnlösa nätter för. Det var ju han i "Veckorevyn", följetongscheiken förstås. HENNES FÖLJETONSCHEIK.

Men det var fasingen vad burnusen och det där andra grejeat satt illa.

Det liknade mest en vanlig trasig skjorta, som luffare och annat löst folk bruka gå omkring i. Men det var ju klart att killen kunde ju ha kommit ihop sig med några av svärmödrarna till hustrurna i haremet innan ha han stack därifrån.

Att tänka sig en sådan resa hit. Måtte väl vara minst en tie- tjugo tusen mil. Så det var ju strängt taget inte så konstigt att han såg ut som han gjorde.

Luffaren drog henne sakta intill sig, men den ymniga vegetationen hindrade alla vidare närmanden, varför han inskränkte sig till att se henne länge och ömt i ögonen. Hon tyckte sig i hans mörka ögon förnimma en fläkt av den vilda och outgrundliga öknen med dess långa, böljande sanddyner, bakom vilka en karavan slingrade sig fram. På ryggen av varje kamel satt en svartmuskig arab, stilla och orörlig som huggen i marmor. Vid hans sida hängde en lång, krokig kniv kring vilken underliga reflexer spelade i det starka solljuset.

O, jisses då, vilket äventyr hon kommit in på. Tänka sej, hon, den yngsta pigan i köket på slottet vilade nu i armarna på självaste scheiken Abul Chel Ögd Hassan.

De stodo länge och sågo på varandra. Till sist tog hon mod till sig allt eftersom nyfikenheten tog överhanden, varefter hon sade med en liten underton av tvivel i rösten:

"Du ... du ... du ä´ fälle riktigt säkert Abul Hassan?"

"Lugn du lilla pulla mi, vesst ä´ ja´ nog de allti. De´ ä´ klart."

Nu fanns där inga tvivel längre hos henne. Det var ju klart att det måste vara HAN. Hon tog honom hårt i armen och sade:

"O, här börjar det bli riktigt kallt. Kom så går vi litet längre in i tältet." Hon öppnade dörren till sin jungfrubur och såg ånyo en aning frågande på honom.

"Hålleräjt! Dä´ gör vi visst dä´", svarade han. Sedan såg månen hur dörren stängdes och allt blev tyst. Efter ett par minuter öppnades dock dörren på glänt igen och en lurvig hand kröktes i 90 graders vinkel och tog ur nyckeln på utsidan.

Därefter hörde han "Följetongscheiken" yttra något om: "fälle bäst att låsa ordentligt. Dä´ ser ut som om dä´ skulle bära till å bli´ sandstorm i natt."

Nu såg månen en sak till, som han inte iakttagit förut. Uppe på spiselhyllan längst inne i vrån satt den andre luffaren uppflugen, och i hans knä satt en av de andra pigorna. Även de tycktes sympatisera med varandra, enär de som bäst voro inbegripna i ett kärleksmilt kuttra 1/2-sju.

Månen tog sig sakta för pannan, varvid skugga uppstod, och mörker utbredde sig över jorden. Han skakade sitt huvud i medlidsam förvåning över det sedda. "Jag måste väl ha sett fel alltsammans", tänkte han, "så jag kan väl inte vara riktigt nykter, hm, jag undrar just". Han tog upp en almanacka och ögnade igenom den Jo, minsann! Han hade nog sett rätt. Det var ju inte förrän först i mitten av augusti, om ett par veckor alltså, som det stod att han skulle vara full!

LÄSBART LÖSBART

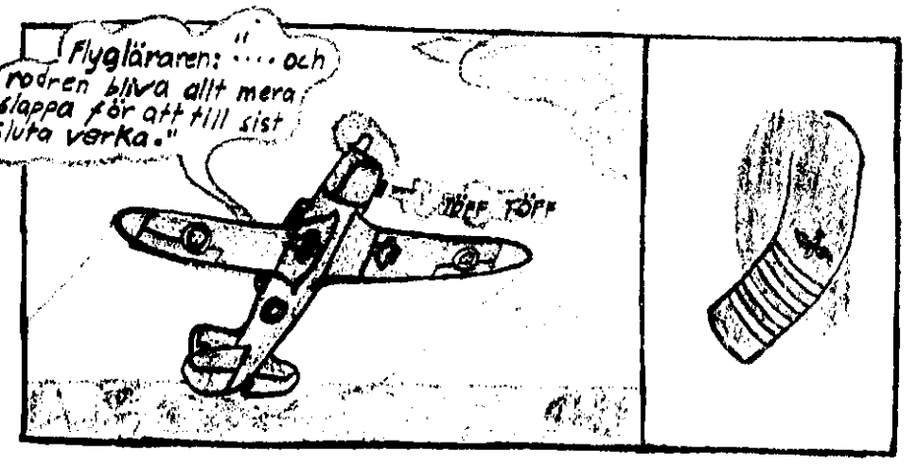

Finn rätta ordet!

Till vidstående två bilder finns det ett ord, som passar båda, var för sig. Det stavas likadant, men har olika betydelse. Vilket ord är det?

Hur många tidningsnamn kan Ni finna i nedanstående text?

Herrn i huset satt på balkongen och njöt av livet i fulla drag. Solen hade nyss givit signal om en ny dag, och hela världen tycktes flöda av ljus. Han hade som hobby att på fritid studera naturlivet runt om i nejden, vilket var ett mycket intressant tidsfördriv. Bland det bästa han visste var att se hur fåglarna på lätta vingar svävade fram i rymden. Ett annat studieobjekt var såningsmannen, vars flitiga händer arbetade taktfast, utom då hans förhoppningsfulle son, den lille solvännen, kom traskande med frukosten. Detta, att se folket i bild så här i levande livet och inte på bio eller estrad, kunde då sannerligen ersätta den billiga lektyr, som nu för tiden tillhandahålles. Vid detta klockslag var säkert alla landets jordbrukare, smålänningen såväl som östgöten i färd med höstsådden. Vi ha det skönt här i vårt hem, tänkte han, hemmet och familjen är mannens lön för hans arbete.

I går kväll hade han tillbringat en rolig halvtimme tillsammans med sin pojke, vilken då hade födelsedag. Som de flesta ungdomar var denne intresserad av flyg och förärades därför en motor passande för modellplan, vidare en räknesticka, block och penna, allt i fickformat. Fadern hade i sin ungdom svärmat för sjömanslivet och hade exercerat vid vår flotta. Han tyckte om fart och swing.

Nej, nu gick han för långt tillbaka i tiden, han skulle i stället planera för vintersemestern. Tänk att få ta' expressen uppåt fjällen, där den ena norrskensflamman avlöser den andra och julstämning härskar överallt i naturen.

Han såg på sin klocka, den var dags att bryta breven och sköta om sin korrespondens. Han reste sig ur stolen och gick raskt in i våningen. Bland posten fick han fatt på Dagens Nyheter, vars första sida till stor del upptogs av ett foto av en verklig pin up girl. Efter att ha tömt ett glas cocktail slog han upp handelsnyheterna. Just då passerade ett bensinmotorförsett modellplan in genom det stängda fönstret och hamnade framför honom på golvet. Under upphävandet av det vanliga stridsropet kom husets unge herre inrusande och började undersöka skadorna - på planet. Han fann emellertid till sin lättnad att motorn var oskadad, endast ena propellerbladet var avslaget. Efter några sekunder var den unge mannen borta

(Forts. å sid. 18)

Samtliga svar å sid. 40.

SKÄMT och OFÖRSKÄMT

OBS! EFTERTRYCK EFTERTRYCKLIGEN FÖRBJUDET! Av H-son.

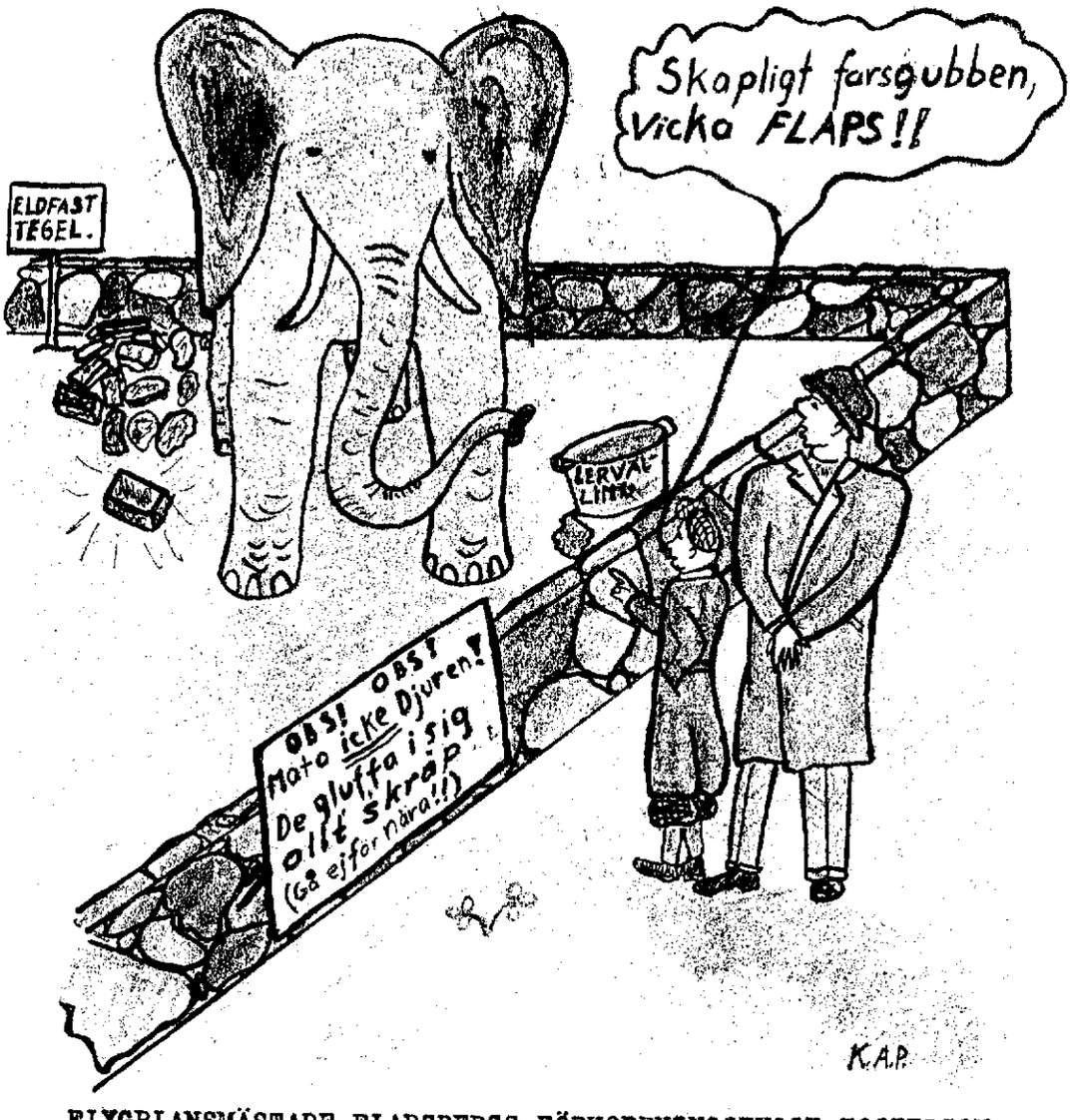

FLYGPLANSMÄSTARE FLAPSBERGS FÖRHOPPNINGSFULLE FOSTERSON.

ÄPPLET FALLER INTE LÅNGT...

Flygplansmästare Flapsberg är på bio med sin 10-årige son.

Händelserna utspelas på en bahr någonstans nere i Staterna.

Drinkarna avverkas i god takt men nya tappas upp medelst en handpump som sitter bakom disken.

Den förhoppningsfulle sonen tager sin fader i rockärmen vid åsynen härav och viskar:

"Du farsan! Det där måste väl vara en sån där SNAPSPUMP va?"

VIDSKEPELSE?

Man hade hunnit till halvlek på fotbollsmatchen och sidbyte skall ske.

Målvakten i Baggetomta Bollklubb går under vägen bort till andra målburen och mediterar för sig själv.

"Inte för dä' ja' är vidskeplig, dä' ä' ja' inte. Men liggand under mä' 13 - 0 i halvlek! ja' ger mej f-n på att vi går sta o förlora.

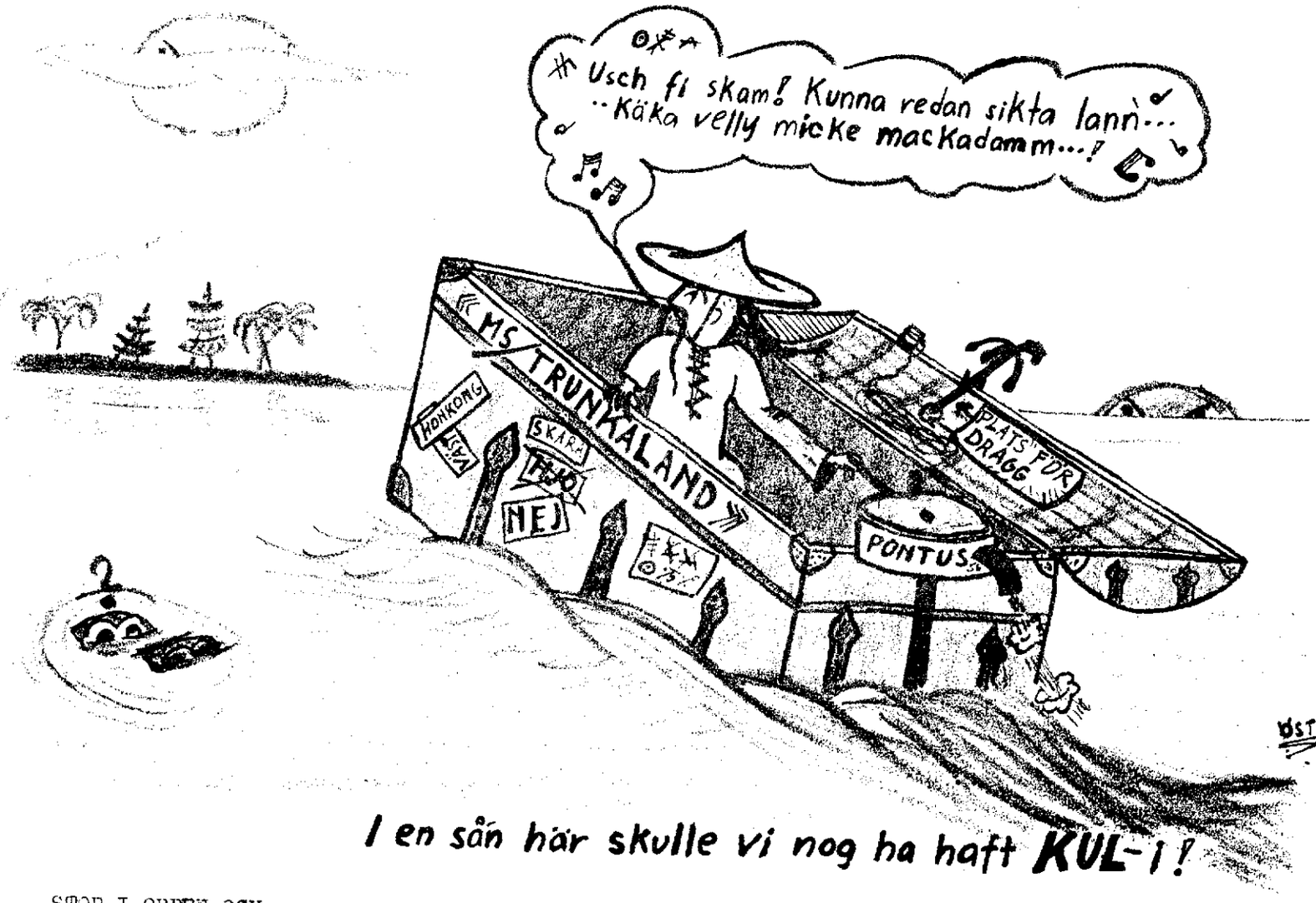

STOR I ORDEN OCH ....

"Tjänare! Va' ska' du här i sta'n och göra så här dags på förmiddagen?"
"Jo, ja' ska' in och ordna några bankaffärer."
"Bankaffärer?? Du som aldrig brukar ha några pengar!"
"ja, de' ä' just därför ja' ska' in till pantbanken med överrocken."

Och så var det Kålle som kom in på lagret vid SKF, varvid han utbrast:
"Gosse, vilket kul lager."

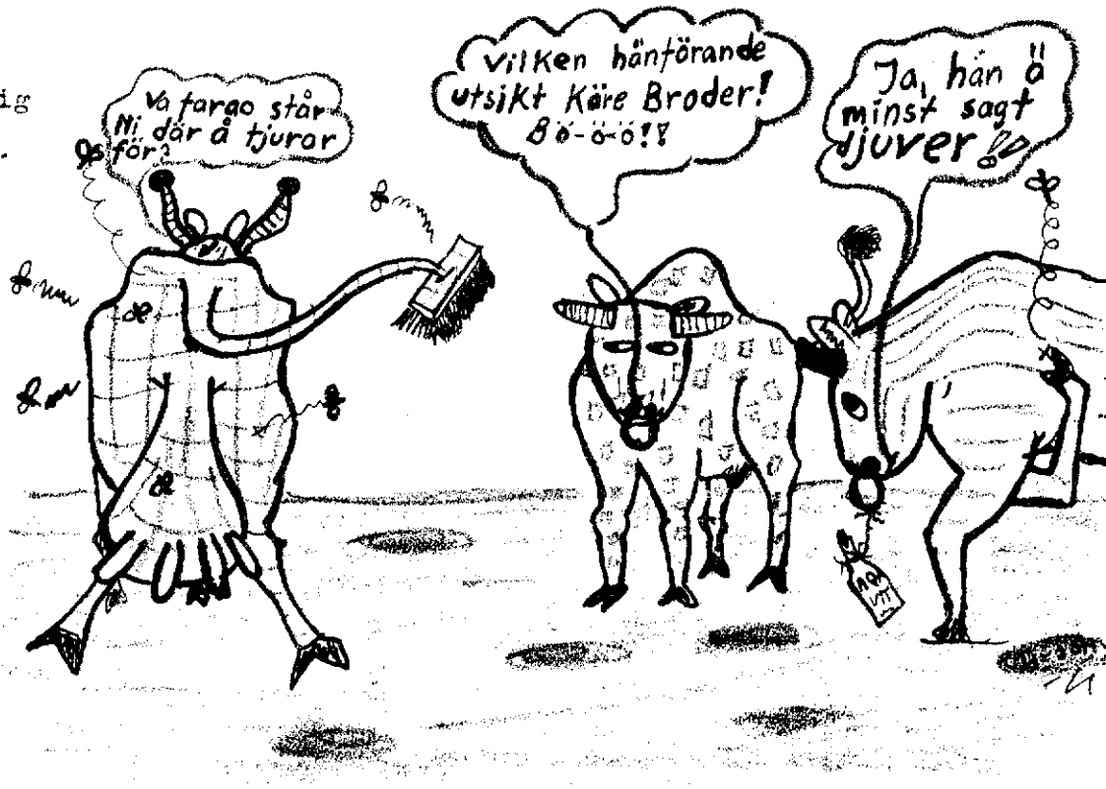

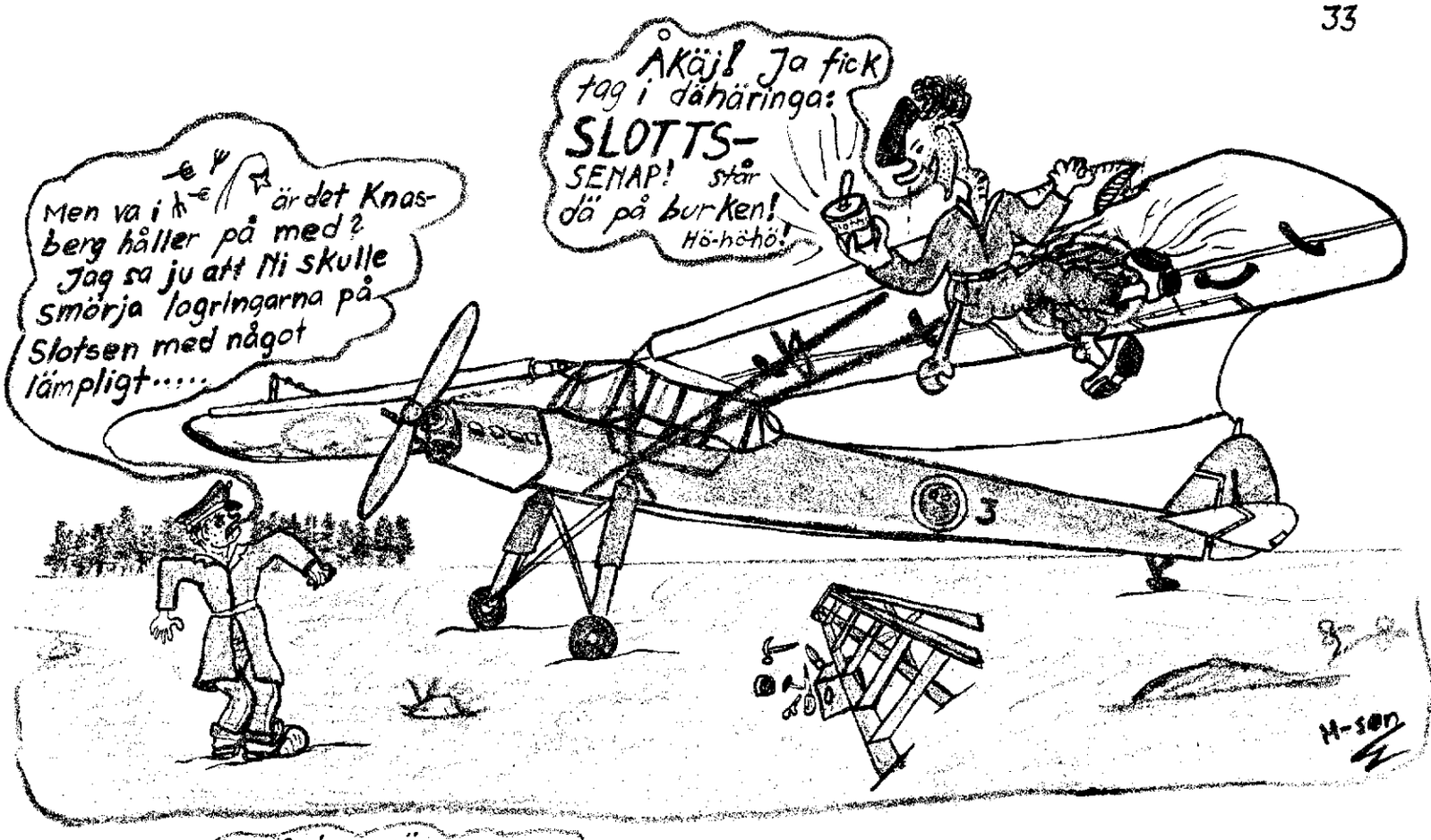
Åkäj! Ja fick tag i dåhäringa: SLOTTS-SENAP! står då på burken! Hö-hö-hö!
Men va i h-e är det Knasberg håller på med? Jag sa ju att Ni skulle smörja lagringarna på Slotsen med något lämpligt.....
3
H-son

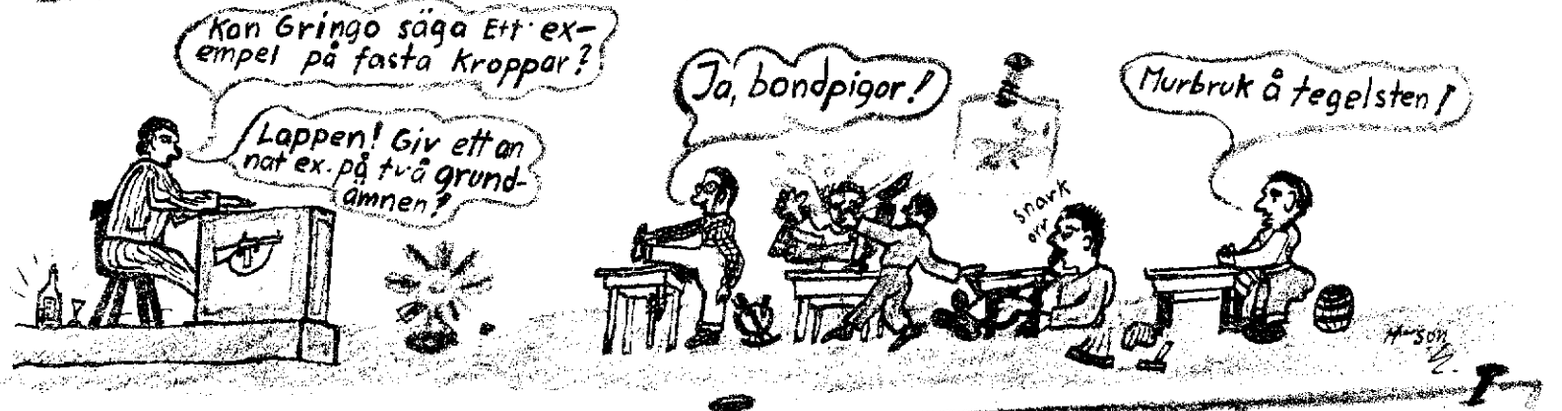
Kan Gringo säga Ett exempel på fasta kroppar?
Lappen! Giv ett an nat ex. på två grundämnen?
Ja, bondpigor!
snark
Murbruk å tegelsten!
H-son

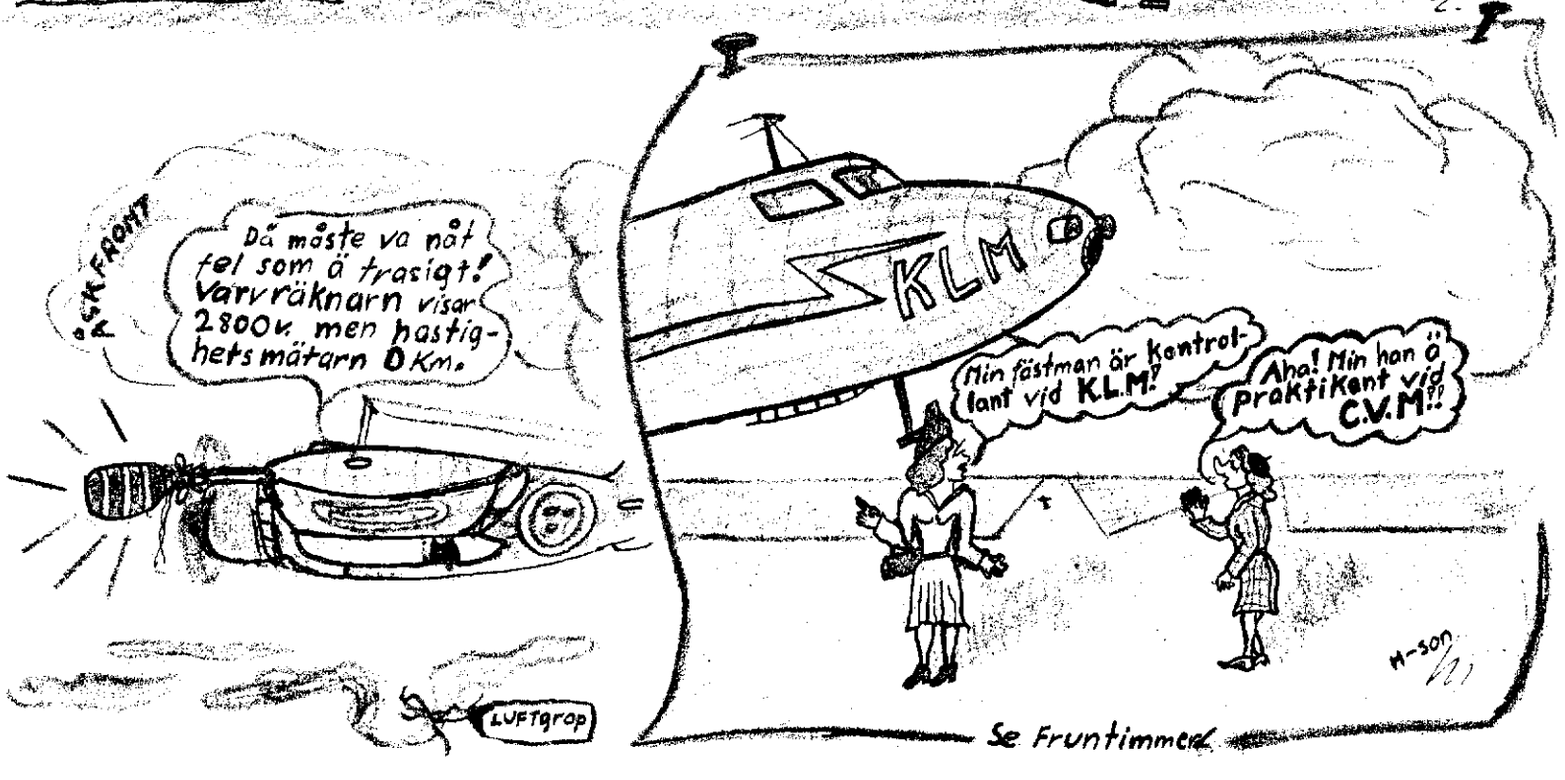
ASKFRONT
Då måste va nåt fel som ä trasigt! Varvräknarn visar 2800 v. men hastighetsmätarn 0 Km.
LUFTgrop
KLM
Min fästman är kontrollant vid K.L.M!
Aha! Min han ä praktikant vid C.V.M!!
H-son
Se Fruntimmer

I ROSLAGENS FAMN...

"I talar om "ful" gubbar! Mi svärmor ho va ta mej sj-n så ful, när ho levde, så när ho titte sej i spegel så flaga galvaniseringa åv på baksida, å glaset då sprack i två halver...! Ja-a, gubbtjyvar...hä ä sant som dä renaste brännvin!!!

Dä va fäll inge te å skryt mä! Ja försäkrar gubba, att hemma hos oss där hade dom e piga en gång, som såg så ---- ut så den där Kärringen Du babblar om, skulle ho sett ut söm en reklam för ett toke däringa skönhetinstitut, om ho hade stått brévena.

Ho va så hemsker, så då dä Kom fölk på besök hemma te vårat, så sprang drängen in på Kammern mä en filt å drog över'na.....!!

Det är hur för gubbarna att inte skeppare Höstermans äkta hänt, STAVA, ser dem nu! Men det är nog ingen risk. Hon har nämligen gått över till den andra sidan! (drs. nästa sida.)

På tal om drängar ja! Hä ä fälle ett fölk för sej dä! .... SKÅL PÅ ER ——— nöktetister!..... Ja Kände en som va så sakramentskade lat, så når han skull mjölka i lagårn, satt han stilla mä händera å skrek åt Kritterna: KNÄNA BÖJ! ett-två ett-två.

Ja förstår mäk inte på fölK nu för tin! Di blir högfärdiare för va evigd da sõm går, å di tycks inte kunna kumma fram fort nog.

Dä önte nog mä att di far fram sõm vettvillingar på lansvägera mä fockna däringa rasingbilar å skrämmer livet ur kriftera mina, utan så ger di sej upp i rymda mä sõna däringa bomberdimang-flygplan sõm bängslas å dönar å lever så dä hörs långa väger.

Nä-ä, Gubevars, annat va dä fäll på mi ti! Då fick en allt vara så gå å fortplanta sej mä bena!!!

STAVA HÖSTERMAN.

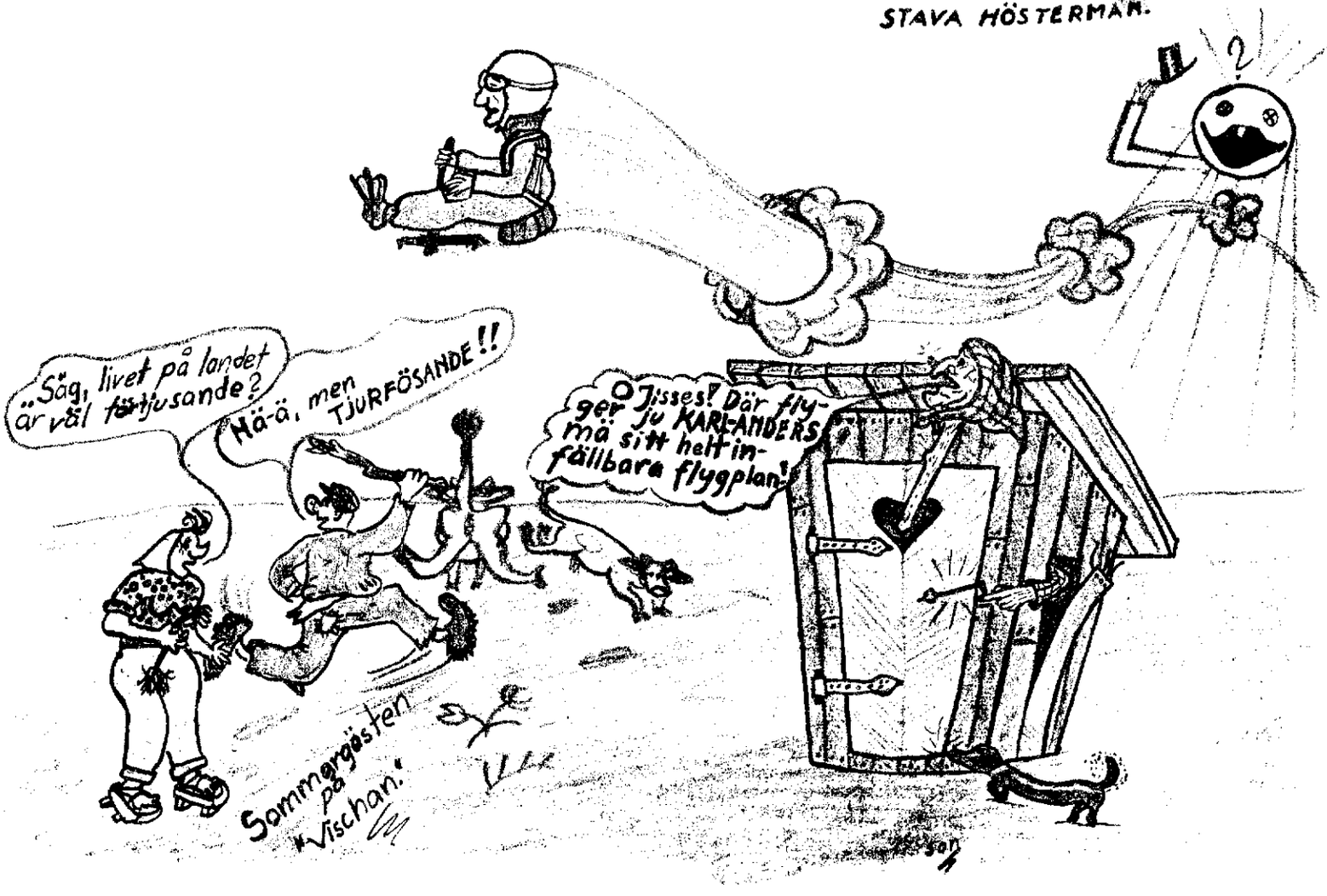

Lösning till "Läsbart ♀ Lösbart" på sid. 30.

1. Signal.
2. Ny Dag.
3. Hela Världen.
4. Hobby.
5. På fritid.
6. Tidsfördriv.
7. Det Bästa.
8. Se.
9. Vingar.
10. Såningsmannen.
11. Flitiga Händer.
12. Solvännen.
13. Folket i Bild.
14. Levande Livet.
15. Estrad.
16. Lektyr.
17. Nu.
18. Smålänningen.
19. Östgöten.
20. Vi.
21. Vårt Hem.
22. Hemmet och Familjen.
23. En rolig halvtimme.
24. Flyg.
25. Motor.
26. Allt i Fickformat.
27. Vår Flotta.
28. Swing.
29. Expressen.
30. Norrskensflamman.
31. Julstämning.
32. Korrespondens.
33. Dagens Nyheter.
34. Foto.
35. Pin Up.
36. Cocktail.
37. Fönstret.
38. Stridsropet.
39. Propellerbladet.
40. Ny Tid.
41. Frisksport.
42. Natur och Hälsa.

Rätta ordet var: överstegrad = överste - grad.

Dessa tidningsnamn voro upptagna; sammanlagt 42 stycken. Eller hittade Ni kanske ännu flera?

Film-Nytt

RÖDA KRAN

FLICKAN MED KORS-ORDSLEENDET

MED

Gregor Fjant och Sura Strömming i huvudrollerna.

Handlingen utspelas kring en flicka från landet, som kom till storstaden, där lockelserna och frestelserna äro många. Men .....

Expressen skriver: En verkligt sevärd film. Premiärpubliken dödfull som vanligt.

CHINA

TARZAN OCH MACKARONERNA

MED

JONNY WEISMÜLLER o. MARY FULLIFAN i huvudrollerna.

ST.skriver: Suveräna idiotvrål!!

COSMORAMA

FRÅN ÄSKFRONTEN INTET NYTT...

Den tjusiga svenska segelflyg-filmen inspelad på Djäkneberget, med

Alicé Flaps Pilsnehr

I HUVUDROLLEN.

Filmen handlar om en segelflygbiten flickas utesvävande liv och hur hon till sist lär sig att handskas med en BABY.

ANNONSER

Ungkarlar och gräsänklingar OHOJ!

Nu är den ute i marknaden, den självtömmande slaskhinken FIX.

Synnerligen praktisk och hygienisk. Saknar botten och bygger på en genialiskt enkel princip. Man utnyttjar endast den s.k. rammellagen. Då hinken blivit full, flyttas den till en annan del av rummet och är sedan tom.

Pat. sökt i Sverige, Danmark, m.fl. länder.

Ingenjörsfirman PANTSAR & STINKADORO, Malmslätt.

NYHET!

Ovanstående specialkam för mittbena sändes gratis och portofritt till Eder mot Kr. 2:-, vilket lämpligen insändes i obeg. frimärken till

I 4:as Muckavdelning,
Linköping.

PASSA PÅ TILLFÄLLET!

På grund av militärtjänst en tid framigenom utförsäljes härmed till den högst bjudande:

1 st. nästan hel sportmössa, 3 par vardagspantalonger, 1 st. oljeställ (blåställ, beg. vid rivning av PPXI motorer), 1 st. gaffel, 1 st. sked, 1 st. kniv. Samtliga rostfria. 1 st. velociped, märke Köttqvarna med sadel och ventilgummi som kostat Kr. 197:75. 1 st. sportjacka, 15 kg. lump (otvättad) samt c:a 300 kg makulatur (veckotidningar, dagspress, m.m.)

Köp förmedlas genom denna tidning. Avbetalning förekommer icke (halva inkomsten beräknad åtgå att betala annonsen).

Realisationsvaror få ej bytas!

För en god (för) tjänst. Köp och var glad.

Ny vetenskaplig triumph!
Hormonpreparatet "Erkulös."

Hormonpreparatet "ERKULÖS" mot orkeslöshet tandlöshet, arbetslöshet, örma fötter och kal hjässa m.m.

Gläd Eder svärmoder med en tub "ERKULÖS" i julklapp.

Finnes i alla osorterade kemikalieaffärer.

BOLAGSPIPAN "NICKO-TICKO"

Tillverkare:

Skägglund & Söner,
Gallstena.

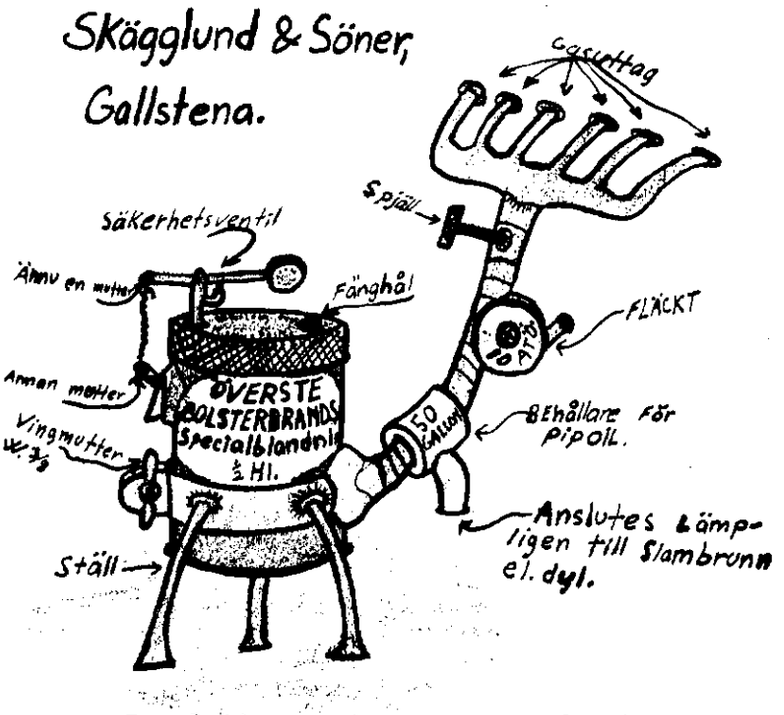

Revolutionerande svensk uppfinning som redan haft rökande åtgång. Är den bästa lösningen av systemet "bolagspipa" som någonsin förekommit. Första ex. installerades gratis på försök vid Flygförvaltningens Lärlingsskola i Västerås där den rönte en oanad uppskattning.

Två ingenjörer och en springchas ihjälosades första dagen. Tre elever förrökte sig och en kontorist blev över-askad.

Fylld med en blandning av en del vanlig pip tobak och två del. beg. sänghalm ställer densamma sig synnerligen billig i drift.

Ett större exemplar av pipan har levererats till en vild indianstam i Spanien med en rymd av 11 m^3 ö. gasuttag för alla stammens 450 medlemmar där den skall rökas som fredspipa.

Gör Eder beställning nu, annars kan det gå åt pipan!

Flygtekniska Försöksanstalten
Ulvsunda,

utförsäljer till högstbjudande ett större lager aerodynamit lämpligt för laboratorier, vilka syssla med vitamin-sprängning etc.
Begär offert!

HERRAR TANDLÄKARE!

Vid lagning av tänder använd alltid Eskilstuna pressionsslipade näsborrar!

K O N K U R S.

Härmed föklaras B. Änkmans äktenskapsbyrå försatt i konkurs. Konkurslagret bortslumpas så långt det räcker. Tiden för anbud utgår kl. 24,00 julafton 1946.
Fordringsägarna.

Det vid konkursförklaringen innehavda lagret ser ut som följer:

3 st."ungmör" i 10.000 kr. - klassen . Eventuella anbud märkas: "Fräben, 43 år", "Fördelaktigt utseende, 40 år" och "Skelögd och liktornar, 52 år".
4 st. änkor (obs! ej ankor) i 2.000 - 4.000 kr - klassen under sign. "Vår gemensamma lycka", "Rar och troende", "Ful otroligt" samt "Makalös, 36 år".
Till sist 3 st. frånskilda fruar, samtliga i "tji-kosing"-klassen. till vilka anbud kunna ställas under sign:
"Tredje gången gillt", "Madonna, 27 år" samt "Matronna, 31 år".
Förbehåll: I anbudet "Tredje gången gillt" ingår försörjningsplikt på 14 st. barn i åldern 1 - 12 år.

Boxare OHOJ!

Ett mindre parti s.k. glaskäkar bortslumpas synnerligen billigt.

Orrefors glasbruk.

SE FFL HIT!

TAG INGA ONÖDIGA RISKER!

Förlora ej kontakten med FFL efter elevtidens utgång.
Prenumerera i tid på
PROPELLERBLADET.

Varför just nosställ?

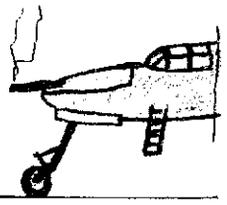

Annons nummer 1467589 i SAAB:s serie om den nya tandställKonstruktionen.

"Då vi talades vid sist, nämnde du något om den nya tandställskonstruktionen. Du sade bl. a. att sikten framåt blev bättre, eller hur?"

"Jo, just det. Tack vare att nosen nu kommer att ligga horisontellt, kan hundrackan faktiskt se marken ett par meter framför sig, vilket i sin tur underlättar möjligheterna avsevärt då det gäller att få fatt i och bita nacken utav grannens bästa värphöns."

"Vidare motverkar nosstället de tendenser till s.k. "ground loop", vilka kunna uppstå vid hastiga kursförändringar, som äro nödvändiga vid jakten efter traktens hyndor, då dessa runda soptunnor och stugknutar m.m."

"Vidare lämpar sig jycken fortfarande mycket väl för både fiske och jakt. Dock ej som fiske-jakt förstås."

"Vid jakt gäller det ju i sista hand, efter det man fått villebrådet inom skotthåll och lagt an, att få in kornet i siktet. Detta besvär kan man bespara sig om man håller sig med en sådan här fin jakthund. Han går nämligen ständigt omkring med väderkornet mitt i ansiktet."

"Jaha, Du kära bror! Nu då Du förklarat det, förstår jag vilka fördelar det måste vara med ett sådant där nosställ.

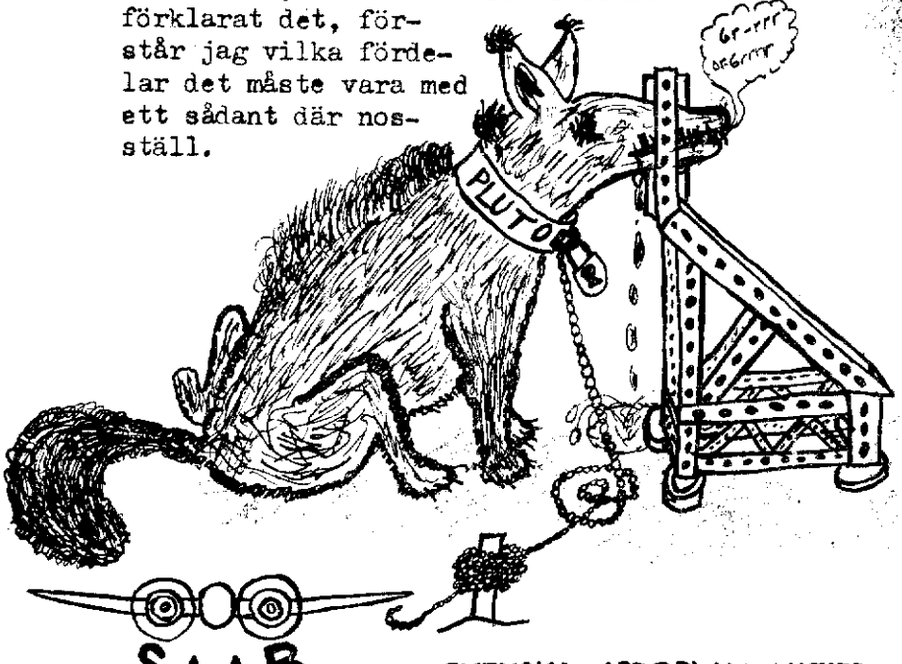

Jag skall faktiskt, så snart sig göra låter, montera på ett likadant på min "landsvägskryssare."

SAAB

SVENSKA AEROPLAN AKTIEBOLAGET • LINKÖPING • TROLLHÄTTAN

Något om reaktionsmotorer.

Det har talats och skrivits så mycket om reaktionsmotorer under de senaste åren trots att principen för dessa är känd sedan årtiondraden. Vad menas d' med reaktionsmotor? Vi kunna taga några exempel ur det dagliga livet. En roterande vattenspridare för gräsmattor är ett exempel på reaktionskraftens utnyttjande, det utströmmande vattnet alstrar en reaktionskraft, som bringar armarna i rotation. Hålla vi en vanlig duschstril i handen och släppa på vatten, känna vi en kraft, som vill föra strilen i motsatt riktning mot vattenstrålarna och ju mera vatten vi släppa på, desto större känns den motriktade kraften. Det är denna kraft vi kalla för reaktionskraft. Ställa vi en brinnande blåslampa på en lättrörlig vagn, så ha vi en reaktionsmotor av enklaste konstruktion. Vagnen med blåslampan kommer att förflytta sig i motsatt riktning mot den utströmmande gasen.

Ett vanligt misstag beträffande reaktionskrafter är att man i allmänhet anser att det måste finnas en vägg av fast, flytande eller gasformigt material, mot vilken det utströmmande mediet skall "stöta" för att man skall kunna få en framdrivande kraft (reaktionskraft) hos den apparat från vilket mediet utströmmar. Detta är ej fallet, en raket eller en reaktionsmotor går lika bra i ett lufttomt rum som vid marken, nota bene om reaktionsmotorn på annat sätt kan få luft för förbränningen.

Reaktionskraftens storlek är beroende av tre faktorer; för det första av den bakåtströmmande gasmängdens massa och för det andra av hastigheten hos gasen, och slutligen av vagnens eller flygplanets hastighet. Sambandet mellan reaktionskraften P och övriga storheter är

$$P = m\,(w_g - w_f) \quad \text{kg} \qquad \text{Ekv. 1}$$

$m = \frac{G}{g}$ = gasmassa i kgs/m

G = gasvikt i kg/s

g = jordacceleration i m/s^2

w_g = gashastighet i m/s

w_f = flygplanets hastighet i m/s.

Principen för reaktionsmotorer är för alla typer densamma, det äro de olika detaljernas utformning som skilja. I nedanstående figur av reaktionsmotor kunna vi särskilja följande huvudelement, A betecknar luftintaget, B kompressor av radialtyp, C brännkammare, D gasturbin, E reaktionsmunstycke och G är uttag för startmotor och hjälpapparater.

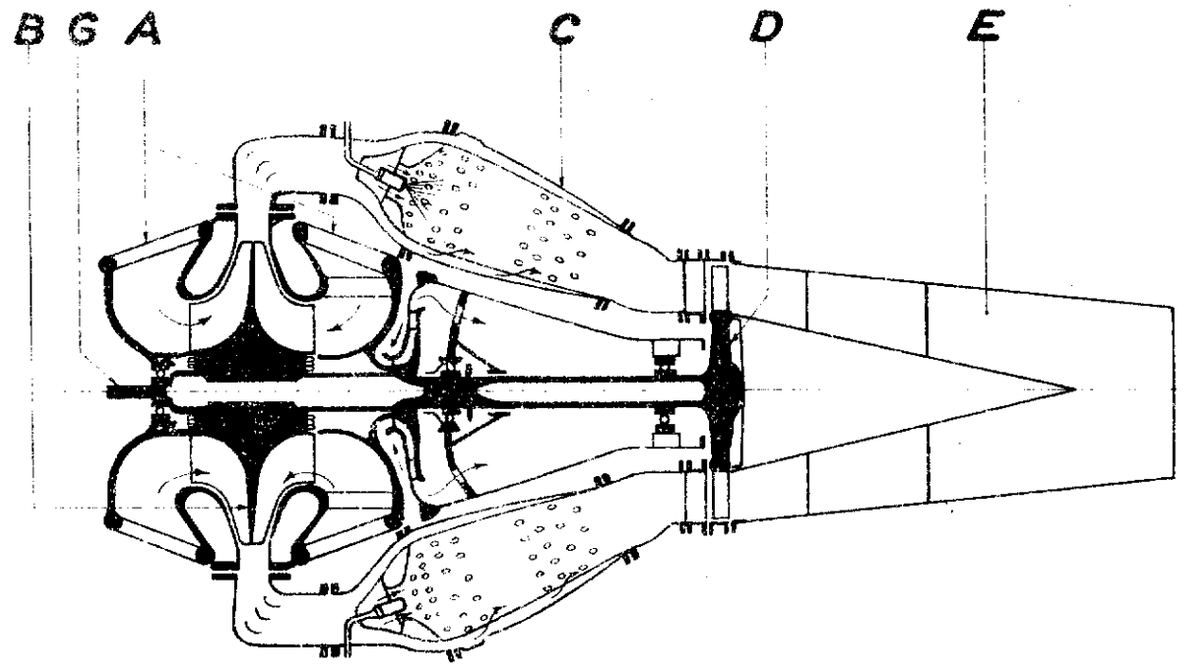

Fig. 1 Reaktionsmotor med radialkompressor.

Arbetsförloppet i en reaktionsmotor är följande.
Luft insuges i kompressorn, på grund av fartvinden råder vid högre hastigheter övertryck framför kompressorn. I kompressorn uppsättes trycket 3 till 4,5 gånger trycket före densamma, samtidigt uppvärmes luften till mellan 120 och 200° C beroende av kompressionsförhållande och kompressorns verkningsgrad. Efter kompressorn strömmar den komprimerade luften in i brännkammaren, där samtidigt bränsle insprutas. Vid start sker tändningen medelst tändstift, men då förbränningen kommit igång, brinner det av sig självt. Tryckförlusten i brännkammaren rör sig om 0,15 at. Temperaturen i själva förbränningsrummet är ca 1800° C, men genom uppblandning med luft nedkyles gasen till ca 800° C. Efter förbränningen rusa förbränningsgaserna via ledskenor genom en gasturbin, vars uppgift i en reaktionsmotor är att driva kompressorn och hjälpapparaterna. I ledskenorna expanderas gasen till ca 1,5 - 2 ata samtidigt som temperaturen sjunker. Då gaserna passerat turbinen, strömma de med ökande hastighet ut genom reaktionsmunstycket.

Vi skola nu närmare granska de olika huvuddelarna. Luftintagets utformning är beroende på var motorn placerats i flygplanet. Som regel gäller det att

taga vara på det hastighetstryck som uppstår genom flygplanets färd genom luften. Det är en ej föraktfull effektökning som erhålles genom detta hastighetstryck vid luftintaget. Ur denna synpunkt är den bästa placeringen av motorn under vingarna, såsom är fallet med det engelska rekordplanet, Meteor, och det tyska jaktplanet, Me 262. Nästa huvuddel i motorn är kompressorn, som utformas efter två huvudprinciper, dels användes radialkompressorn, som är visad i fig. 1 och som användes i Goblinmotorn, m.fl. engelska och amerikanska motorer, dels axialkompressorn, där luften komprimeras under axiell strömning genom att stort antal på en trumma sittande löpskovlar av vingprofils sektion, vilka rotera mellan ett ungefär lika stort antal på kompressorhuset sittande ledskovlar. Efter varje steg har trycket ökats för att efter sista ledskovlarna nått ett tryck av 3 - 4,5 ata.

Radialkompressorn består av ett fläkthjul med enkelt eller dubbelsidigt inlopp. Genom hjulets rotation erhålles hastighets- och tryckökning hos luften och i den följande diffusorn omsättes ytterligare hastighetsenergi i tryckenergi.

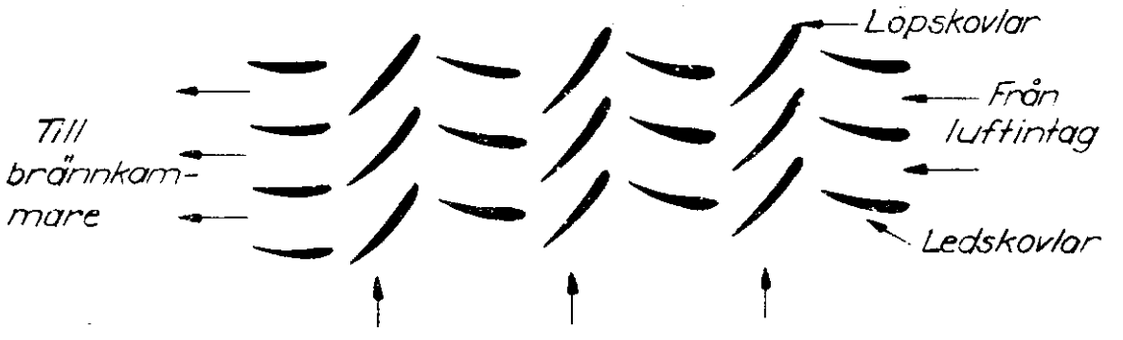

Fig. 2 Axialkompressor med löp- och ledskovlar i snitt

Vilken av dessa två kompressorer är bäst? Båda kompressortyperna ha sina fördelar, radialkompressorn är lättare, samt är enklare att såväl konstruera som tillverka. Axialkompressorn däremot är tyngre och längre, men har i gengäld bättre verkningsgrad, 85 - 90 % mot 75 - 80 % för radialkompressorn. Detta gör att bränsleförbrukningen blir mindre med en axialkompressorförsedd motor och för längre flygningar är viktsökningen av en axialkompressor således av mindre betydelse. En annan viktig detalj är att reaktionsmotorer med axialkompressor har mindre diameter än en motor av samma storlek försedd med radialkompressor. Tyskarna hade i allmänhet använt sig av axialkompressorer under det engelsmän och amerikanarna hittills föredragit radialkompressorn, men även dessa tycks alltmera övergå till axialkompressorn. Sedan luften passerat kompressorn och erhållit ett tryck av 3 till 4,5 gånger det framför denna, strömmar den in i brännkamrarna. Hittills har de flesta motorer varit försedda med flera brännkammare, var och en med sitt bränslemunstycke. Antalet brännkammare varierar från 6 till 16. Tendensen tycks dock gå mot en enda större ringformig brännkammare, men många konstruktiva problem förefinnes för en sådan lösning, bl.a.

på grund av värmespänningar, som uppstå i de av plåt tillverkade väggarna hos brännkammaren. Brännkamrarna äro av olika konstruktioner, men bestå i allmänhet av en inre del i vilken förbränningen sker vid en temperatur av ca 1800° C. Denna temperatur är för hög för turbinskovlarna och ledskenorna framför turbinen. Brännkammarebelastning uppgår till värden av ca 110 · 10^6 kcal/m^3h och trots detta är förbränningsverkningsgraden omkring 98 %. Därför måste förbränningsgaserna kylas ner till ca 800° C, vilket sker med luft, som strömmar utanför den inre brännkammaren, se fig. 3.

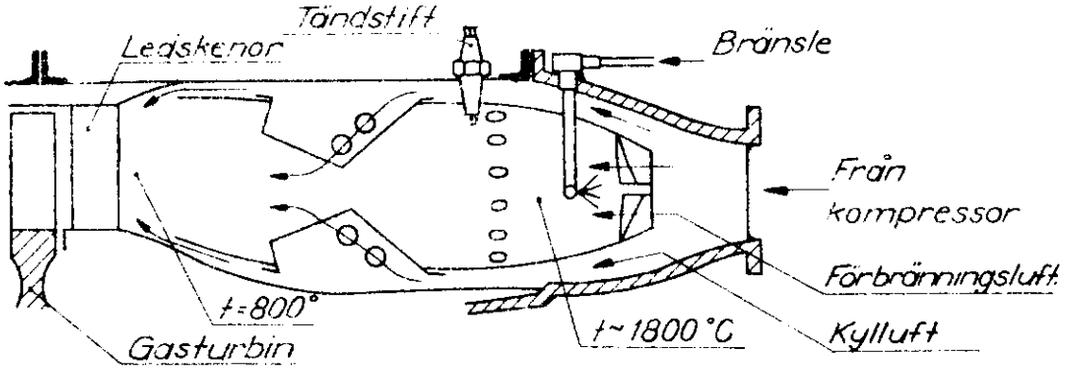

Fig. 3. Brännkammare

Efter brännkamrarna strömmar den heta gasen genom ledskenorna, i vilka gashastigheten ökas och gasen gives en sådan riktning att gasturbinen tvingas i rotation genom utnyttjande av hastighetsenergien hos gasen.

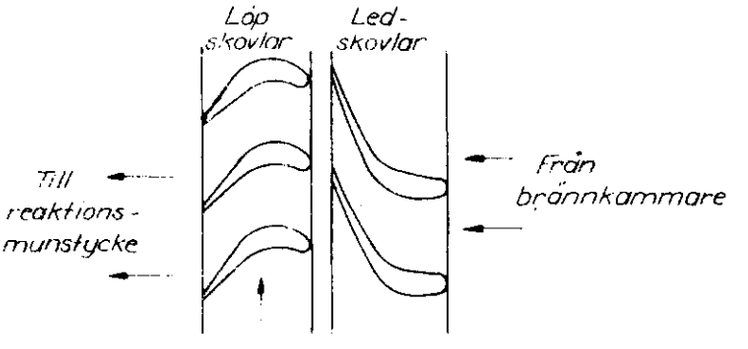

Fig. 4 Ledskenor och löpskovlar för gasturbiner

Gasturbinens led- och löpskovlar i snitt.

Gasturbinen har varit och är allt fortfarande reaktionsmotorns största stötesten. Det gäller nämligen att få ett värmebeständigt material, som tål såväl de höga temperaturerna som påkänningarna på grund av centrifugalkrafter och gastrycket. Periferihastigheten hos skovelspetsen håller sig omkring 320 m/s. Som skovelmaterial användes i Amerika vanligen vitallium, som består av kobolt, krom och molybden och gjutes enligt dentalförfarandet. I England användes Nimonic, en legering av 75 % Ni och 20 % Cr och i Tyskland användes en kromnickellegering med relativt låg Ni-halt. På grund av sämre material var man i Tyskland tvungen att använda kylda ledskenor och skovlar. Försök har även

gjorts att använda keramiskt material.

Reaktionsmunstycket består av ett dubbelväggigt rör, i vilket gasens hastighet ytterligare ökas för att i reaktionsmunstyckets avlopp uppgå till ca 550 m/s.

Verkningsgraden hos reaktionsmunstycket fås enligt följande formel:

$$\eta_R = \frac{2\,w_f}{w_f + w_g} \qquad \text{Ekv. 2.}$$

där w_f = flygplanets hastighet relativt omgivande luften i m/s
w_g = utströmmande gasens hastighet i reaktionsmunstyckets öppning i m/s.

Härtill kommer en förlust genom gasens friktion mot reaktionsmunstyckets väggar, och denna förlust är i allmänhet liten, 5 % eller mindre. Av ovanstående formel se vi, att verkningsgraden är störst då gashastigheten är lika med flygplanets hastighet. Men enligt ekv. 1 skulle detta betyda, att dragkraften $P = m\,(w_g - w_f) = 0$ kg. Vid konstruktion av en motor gäller det alltså kombinera alla ingående storheter, så att den bästa möjliga verkningsgrad erhålles utan att motorn blir allt för stor. Man kan i allmänhet räkna med, att för en motor med en dragkraft av $P_0/_0$ = 1500 kg är luftmängden ca 30 kg/s och utströmmande gashastigheten ca 550 m/s. (För att ange dragkraft och effekt användes index, där siffran framför snedstrecket anger höjden över havet i km och siffran efter snedstrecket hastigheten i km/h. Således betyder $P_{8/800}$ = 600 kg att dragkraften på 8 km höjd och 800 km/h är 600 kg.)

Något kylvatten förekommer ej, varför luft måste användas för kylning av särskilt utsatta delar.

Därmed ha vi i all korthet nämnt de viktigaste huvuddelarna av motorn, därtill kommer dock ett antal hjälpapparater av olika slag, som var för sig kunna ge konstruktörerna många bekymmer.

För reaktionsmotorns start erfordras en startmotor av rel. låg effekt (10 - 15 hk). I Tyskland användes en liten 2-taktsmotor, som i sin tur igångsättes av en el.motor på några 10-tal watt. I England och Amerika användes en el.startmotor, vilken vanligen erhåller sin energi från ett markbatteri. Igångkörning av en reaktionsmotor är i allmänhet mycket enklare än start av en vanlig flygmotor, som vid kall väderlek måste uppvärmas en längre tid före starten. Ett reaktionsflygplan är startklart omedelbart sedan motorn nått fullt varvtal, vilket tager ca 1 minut. Vad detta betyder för jaktplan,

behöver ej poängteras.

Under flygningen med ett reaktionsflygplan har föraren betr. motorn endast att sköta reglaget eller pådraget. Därmed är ej sagt att regleringssystemet är enkelt, det är en mängd detaljapparater, som skola korrigera bränsletillförseln bl.a. för varvtal, höjd och därtill kommer säkerhetsapparater som skydd för felaktiga manövrar.

Bränslet består vanligen av fotogen eller lättdieselolja, men för övrigt kan nästan vilket flytande bränsle som helst användas. Vid själva startögonblicket, då tändningen tillslås, behövde man förr ett lättflyktigt startbränsle för att kunna tända huvudbränslet. Engelsmännen ha löst detta problem genom insättande av en bränsleackumulator, varigenom startbränslet kan utelämnas.

Bland övrig utrustning må nämnas generator, för radio, belysning, beväpning m.m., bränslepump, oljepump med filter och kylare, hydraulpump för landningsställ samt diverse instrument för motorns övervakning. Dessa senares antal är betydligt färre än vid kolvmotorer.

Ett stort problem för att minska vikten är f.n. konstruerandet av komb. startmotor och generator. Andra svårigheter äro förutom materialfrågor att få ned vikt och minska bränsleförbrukning. För reaktionsmotorer räknar man med spec. bränsleförbrukning i kg/kg dragkraft och timme. Nedanstående diagram visar bränsleförbrukning (b i kg/kg h) och dragkraft i kg som funktion av flyghastighet för en reaktionsmotor. Diagrammet gäller en tysk motor och torde i stort sett gälla även andra reaktionsmotorer. Värden på spec. bränsleförbrukningar på mindre än 1,2 kg/kg h lära dock vara uppnådda.

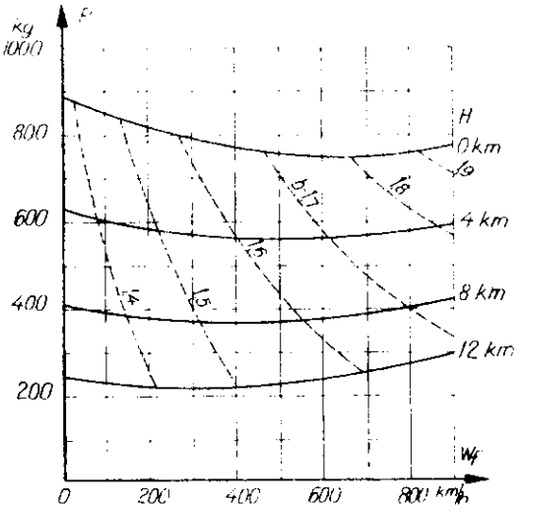

Fig 5. Dragkraft, Pkg, och spec. bränsleförbrukning, b kg/kg h, som funktion av flyghöjd, H km, och flyghastighet, w km/h.

Vikten av en motor kan beräknas till 0,35 - 0,80 kg/kg dragkraft, beroende på konstruktion och motoreffekt. Vad betyder detta i jämförelse med en vanlig flygmotor? Hastighetsrekordet för flygplan innehas av det engelska planet Meteor med en hastighet av 975 km/h, som är utrustat med 2 st Rolls Royce Derwent V motorer och har dragkraft vid marken och stillastående $P_{0/0}$ = 1820 kg. Antages att dragkraften har sjunkit till $P_{0/975}$ = 1640 kg vid högsta

flyghastighet fås effekten

$$N_{0/975} = \frac{1640 \cdot 975}{75 \cdot 3,6} = 5900 \text{ hk/motor}$$

Vikten är ung. 0,40 · 1820 = 730 kg.

Således är vikten per hästkraft $\frac{730}{5900} \sim 0,13$ kg/hk, vilket värde är endast 10 – 15 % av normal flygmotor med propeller. Spec. bränsleförbrukningen har angetts till 1,0 kg/kgh, vilket dock förefaller vara för lågt. Antages spec. bränsleförbrukningen per hkh blir vid 1,4 kg/kgh fås bränsleförbrukningen för en reaktionsmotor $b = \frac{1640 \cdot 1,4}{5900} = 0,39$ kg/hkh mot 0,22 kg/hkh för en kolvmotor. Nu är att märka att för en motor med propeller, verkningsgraden för propellern sjunker mycket snabbt vid hastigheter över 700 km/h, varför jämförelsen ej är giltig. Enligt den kände schweiziske professorn Ackeret och enligt vår egen flygplankonstruktör Bo Lundberg är reaktionsmotorn redan i dag konkurrensduglig för kommersiell drift redan vid hastigheter av 550 km/h. Vi måste nämligen taga hänsyn till en del andra saker än bränsleförbrukningen vid jämförelse mellan kolv- och reaktionsmotorer; för en kolvmotor kommer förluster för propeller till ca 20 % , kylförluster 20 %, ökat luftmotstånd på grund av kolvmotorns stora frontarea, samt icke minst viktigt är att hela flygplanet måste byggas kraftigare för en kolvmotor. Framtidens flygplan fordrar allt större motorenheter, och konstruktion av en kolvmotor på 5000 hk medför oerhörda svårigheter under det reaktionsmotorer på denna effekt redan äro byggda. En annan möjlighet att minska bränsleförbrukningen för flygmotorer med gasturbiner är att låta endast ca 25 % av den nyttiga energien användas i ett reaktionsmunstycke och återstoden användas för att över en kuggväxel driva en propeller. Principskiss till en dylik propeller-reaktionsmotor återfinnes i fig 6.

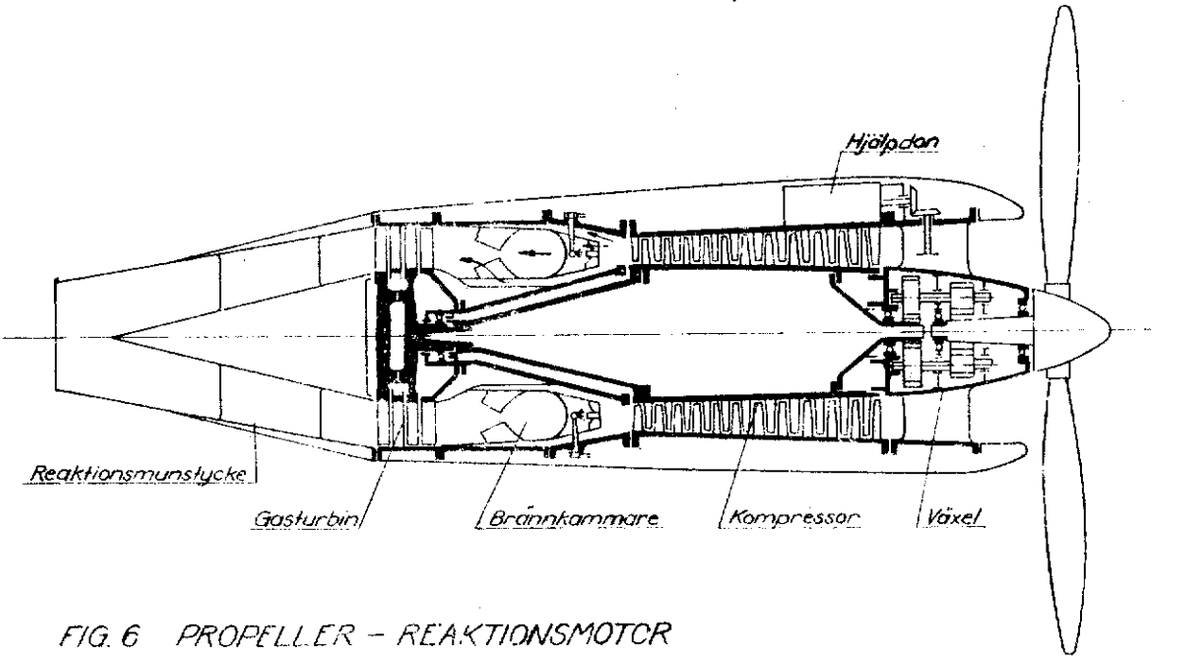

FIG. 6 PROPELLER – REAKTIONSMOTOR

Ytterligare minskad bränsleförbrukning erhålles genom att tillvarataga en del av gasernas värmeinnehåll efter gasturbinen för att uppvärma luften efter kompressorn och före brännkamrarna. Den välkända engelska flygmotorfirman Briston Aeroplan Company Ltd har tillverkat en dylik motor, som enligt uppgift har en bränsleförbrukning av endast 220 g/hkh på 10 km höjd. Kan dessutom materialfrågan för turbinskovlar lösas så att man kan arbeta med temperaturer på 1000° C, är en bränsleförbrukning på under 200 g/hkh ej otrolig.

Till sist vill jag nämna några allmänna fördelar hos gasturbinmotorer i jämförelse med kolvmotorer. Bränslet är billigare, mindre eldfarligt och har högre specifik vikt, vilket medför mindre tankar. En reaktionsmotor har inga fram— och återgående delar, varför gången blir lugnare och slitaget mindre. En reaktionsmotor är redan i dag betydligt billigare än en kolvmotor med samma effekt både i inköp och underhåll. Enligt ett uttalande av en engelsk industrichef kommer inom 5 år inga kolvmotorer för flygplan att tillverkas på effekter över 500 hk. Detta uttalande är kanske väl optimistiskt, men tendensen tycks gå i denna riktning.

STAL, Finspång den 5.5.1946
Sven Nylinder

A.-B. KOPIA, STOCKHOLM 1947